

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

ИЗВЈЕШТАЈ

**О СПРОВОЂЕЊУ ОПШТИХ ИЗБОРА
2014. ГОДИНЕ**

Сарајево, јануар 2015. године

BOSNA I HERCEGOVINA
CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

ИЗВЈЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ
ОПШТИХ ИЗБОРА 2014. ГОДИНЕ

Сарајево, јануар 2015. године

© Централна изборна комисија Босне и Херцеговине 2015.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине дозвољава репродуцирање овог материјала уз навођење власника ауторских права и у неизмијењеном садржају. Захтјеви у вези са ауторским правима се могу послати Централној изборној комисији Босне и Херцеговине путем и-мејла kontakt@izbori.ba или на адресу Данијела Озме 7, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина.

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине

Данијела Озме бр. 7

71000 Сарајево

Босна и Херцеговина

Тел: +387 (0) 33 251 300

Факс: +387 (0) 33 251 329

Е-маил: kontakt@izbori.ba

Интернет адреса: www.izbori.ba

САДРЖАЈ

Увод.....	11
1. СПРОВОЂЕЊЕ НЕПОСРЕДНИХ ИЗБОРА.....	12
1.1. Активности на измјенама и допунама Изборног закона БиХ	12
1.2. Нормативна дјелатност	12
1.3. Активности уписа бирача у Централни бирачки списак за Опште изборе 2014. године	15
1.3.1. Објављивање Општих избора 2014. године	15
1.3.2. Ажурирање Централног бирачког списка	15
1.3.3. Упис бирача у Централни бирачки списак који своје бирачко право остварују на редовним бирачким мјестима (редовни бирачи)	17
1.3.4. Упис избјеглих лица и лица која привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак	17
1.3.5. Упис расељених лица	20
1.3.6. Одређивање бирачке опције гласања у Брчко дистрикту БиХ	21
1.3.7. Упис бирача за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ..	22
1.4. Координација рада општинских/градских изборних комисија (ОИК/ГИК).....	23
1.5. Овјера пријава политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2014. године	24
1.5.1. Овјера пријава политичких партија и независних кандидата.....	24
1.5.2. Овјера пријава коалиција и листа независних кандидата	25
1.5.3. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листа за учешће на изборима	26
1.5.4. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листа за учешће на изборима – компензациони мандати.....	26
1.5.5. Жријебање за утврђивање редослиједа политичких субјеката на гласачком листићу за Опште изборе 2014. године	27
1.6. Обука и едукација изборне администрације.....	27
1.7. Едукативна и промотивно-информативна кампања	28
1.8. Безбједносни аспекти Општих избора 2014. године	29
1.9. Рад Главног центра за бројање	30
1.10. Посматрачи изборног процеса.....	31
1.10.1. Оцјена међународних посматрача.....	32
1.11. Дан одржавања Општих избора 12. 10. 2014. године.....	33
1.12. Утврђивање изборних резултата.....	34
1.13. Достављање образаца Изјава о имовинском стању.....	35
2. СПРОВОЂЕЊЕ ПОСРЕДНИХ ИЗБОРА ЗА ЗАКОНОДАВНЕ ОРГАНЕ ВЛАСТИ.....	37
2.1. Дом народа Парламента Федерације БиХ	37
2.1.1. Утврђивање и потврђивање резултата, додјела мандата.....	38
2.2. Вијеће народа Републике Српске.....	39
2.3. Дом народа Парламентарне скупштине БиХ.....	40
2.4. Савјет министара БиХ.....	40
3. Заштита изборног права.....	40
4. Финансијске и логистичко-оперативне активности.....	45
5. Информатичко-техничка подршка.....	46
5.1. Графичка припрема документације	46
6. Финансирање изборне кампање.....	47
6.1. Трошкови изборне кампање	48
6.1.1. Лимит на трошкове кампање	48
6.1.2. Структура трошкова изборне кампање.....	48
6.1.3. Извори финансирања политичких партија	48
7. Закључна разматрања и препоруке.....	50

ПОПИС ТАБЕЛА

Табела 1	Број уписаних бирача на дан Општих избора 12. 10. 2014. године са одзивом	стр. 16
Табела 2	Број уписаних бирача по категоријама на дан Општих избора 12. 10. 2014. године са одзивом	стр. 16
Табела 3	Преглед поднесених пријава према нивоу власти	стр. 24
Табела 4	Преглед пријављених, овјерених и одбијених пријава политичких партија и независних кандидата за Опште изборе 2014. године	стр. 25
Табела 5	Број поднесених кандидатских листа за додјелу компензационих мандата за Опште изборе 2014. године по нивоима органа власти	стр. 27
Табела 6	Укупан број пребројаних гласачких листића по категоријама	стр. 31
Табела 7	Број поднесених /овјерених кандидатских листа за Дом народа Парламента Федерације БиХ и датум овјере	стр. 37
Табела 8	Одлуке о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламента Федерације БиХ из скупштина кантона	стр. 38

Увод

1. Изборним законом Босне и Херцеговине, члан 2.9 став (1) тачка 16¹ утврђено је да Централна изборна комисија Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна изборна комисија БиХ) подноси годишњи извјештај Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Парламентарна скупштина БиХ) о спровођењу избора у Босни и Херцеговини, спровођењу Изборног закона Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Изборни закон БиХ) и иницира измјене тог закона.
2. Осим Изборног закона БиХ, у надлежности Централне изборне комисије БиХ је и спровођење дијела Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине², којим је Централна изборна комисија БиХ надлежна да оцјењује, на основу достављених информација и података из службене евиденције, да ли кандидат за предједавајућег, министра и замјеника министра у Савјету министара БиХ испуњава услове за именовање као и спровођење Закона о финансирању политичких партија³.
3. Овај извјештај обухвата најзначајније активности које се односе на спровођење Општих избора 2014. године у Босни и Херцеговини.
4. Извјештај је подијељен на два дијела: Први дио – Спровођење непосредних избора и Други дио – Спровођење посредних избора.
5. Извјештај, такође, садржи и препоруку о допуни Изборног закона БиХ по хитном поступку, изузетно за ове изборе, ради попуне недостајућих делегата клуба српског народа у Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине и препоруку за формирање Интерресорне (експертне) радне групе за измјене и допуне Изборног законодавства.
6. Централна изборна комисија БиХ је, на 8. сједници одржаној 22. 1. 2015. године, размотрила и усвојила овај извјештај који се подноси Парламентарној скупштини БиХ.

¹ *Службени гласник БиХ*, бројеви: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13 и 7/14

² *Службени гласник БиХ*, бројеви 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 87/07, 94/07 и 24/08

³ *Службени гласник БиХ*, број 95/12

1. СПРОВОЂЕЊЕ НЕПОСРЕДНИХ ИЗБОРА

1.1. Активности на измјенама и допунама Изборног закона БиХ

7. У 2014. години усвојене су измјене и допуне Изборног закона БиХ⁴ у смислу његовог усклађивања са Одлуком Уставног суда БиХ, број: У - 4/11 од 27. 5. 2011. године и 16. 1. 2013. године које се односе на избор чланова из изборних јединица за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ са територије Републике Српске (РС). Овим измјенама у Изборном закону БиХ извршено је усклађивање назива општина у РС у складу са њиховим називима утврђеним позитивним ентитетским Законом о територијалној организацији РС, који је донесен у оквиру уставне надлежности ентитета. Усвајањем ових измјена и допуна Изборног закона БиХ створени су услови за расписивање Општих избора 2014. године.

1.2. Нормативна дјелатност

8. У 2014. години, за потребе одржавања Општих избора Централна изборна комисија БиХ је донијела низ подзаконских аката:
- Правилник о вођењу и употреби Централног бирачког списка („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
 - Правилник о начину спровођења избора у БиХ („Службени гласник БиХ“, број 37/14)
 - Правилник о измјени Правилника о начину спровођења избора у БиХ („Службени гласник БиХ“, број 38/14),
 - Правилник о начину провјере потписа подршке и обрасци за овјеру политичких субјеката за учешће на непосредним изборима у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
 - Правилник о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Опште изборе 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 38/14)
 - Правилник о измјени Правилника о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Опште изборе 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 71/14),
 - Правилник о начину провјере потписа подршке и обрасци за овјеру политичких субјеката за учешће на непосредним изборима у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 37/14),

⁴ Службени гласник БиХ, број 7/14

- Упутство о врстама, начину и роковима за одређивање бирачких мјеста („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
- Упутство о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
- Упутство о допуни Упутства о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора („Службени гласник БиХ“, број 75/14),
- Упутство о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у БиХ који ће се одржати у недељу, 12. 10. 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 38/14),
- Упутство о процедурама за рјешавање по приговорима и жалбама поднесеним изборним комисијама („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
- Упутство о додјели и престанку мандата („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
- Упутство о изгледу и начину испуњавања образаца изјаве о имовинском стању („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
- Упутство о условима и процедурама за акредитовање изборних посматрача („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
- Упутство о поступку спровођења посредних избора за органе власти у БиХ обухваћених Изборним законом БиХ („Службени гласник БиХ“, број 38/14),
- Инструкција о спровођењу члана 11. Упутства о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора („Службени гласник БиХ“, број 50/14),
- Упутство за примјену члана 1.8 став (4) и члана 1.3а став (3) Изборног закона БиХ („Службени гласник БиХ“, број 90/14),
- Одлука о броју чланова изборне комисије, основне изборне јединице у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 6/14),
- Одлука о допуни Одлуке о броју чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 87/14),
- Одлука о успостављању Главног центра за бројање за Опште изборе 2014. године, број: 05-1-07-11-627-1/14 од 19. 6. 2014. године,
- Одлука о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање, број: 05-1-07-11-627-15/14 од 20. 8. 2014. године,
- Одлука о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка са стањем на дан 14. 5. 2014. године у 24.00 часа („Службени гласник БиХ“, број 38/14),

- Одлука о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка са стањем на дан 28. 8. 2014. године у 24.00 часа („Службени гласник БиХ“, број 70/14),
- Одлука о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка са стањем на дан 12. 10. 2014. године у 24.00 часа („Службени гласник БиХ“, број 83/14),
- Одлука о висини накнаде за рад чланова изборне комисије основне изборне јединице у БиХ - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 38/14),
- Одлука о дипломатско-конзуларним представништвима у иностранству у којим се планира организовање гласања за Опште изборе у БиХ 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 38/14),
- Одлука о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 67/14),
- Одлука о утврђивању извода из Централног бирачког списка за бираче који ће гласати путем мобилног тима за Опште изборе 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 80/14),
- Одлука о утврђивању и објављивању броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање ван БиХ за Опште изборе 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 67/14),
- Одлука о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2014. године („Службеном гласнику БиХ“, број 88/14),
- Исправке одлуке о потврђивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 97/14),
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Вијеће народа Републике Српске („Службени гласник БиХ“ број 100/14),
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Републике Српске („Службени гласник БиХ“, број 100/14),
- Одлука о висини таксе за овјеру за учешће на Општим изборима 2014. године („Службени гласник БиХ“, број 37/14),
- Одлука о допуни Одлуке о називима и ознакама основних изборних јединица („Службени гласник БиХ“, број 87/14),
- Овјерене кандидатске листе за учествовање на Општим изборима 2014. године који се одржавају 12. 10. 2014 године („Службени гласник БиХ“, број 67/14),

- Одлука о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Федерације Босне и Херцеговине, број 06-1-07-1-27/15 од 18. 1. 2015. године.
- Одлука о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Федерације Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број 5/15)

1.3. Активности уписа бирача у Централни бирачки списак за Опште изборе 2014. године

1.3.1. Објављивање Општих избора 2014. године

9. Централна изборна комисија БиХ је 15. 5. 2014. године, у складу са чланом 1.14 и чланом 2.9 став (1) тачка 2.а Изборног закона БиХ, донијела Одлуку о расписивању и одржавању Општих избора у Босни и Херцеговини 2014. године⁵, као и Упутство о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у Босни и Херцеговини који ће се одржати у недјељу 12. 10. 2014. године (у даљем тексту: Упутство о роковима и редослиједу изборних активности). Општи избори 2014. године се одржавају за сљедеће нивое власти:
 - Предсједништво Босне и Херцеговине,
 - Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине,
 - Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине,
 - Предсједника и потпредсједнике Републике Српске,
 - Народну скупштину Републике Српске и
 - Скупштине кантона у Федерацији Босне и Херцеговине.

1.3.2. Ажурирање Централног бирачког списка

10. Поступак вођења Централног бирачког списка и уписа бирача у исти прописан је у 3. глави Изборног закона БиХ - Бирачки списак, те Правилником о вођењу Централног бирачког списка. Централни бирачки списак је евиденција о држављанима БиХ који имају бирачко право у складу са Изборним законом БиХ и формира се, води и користи за потребе организације и спровођења избора у складу са Законом за спровођење референдума, за спровођење опозива изабраног функционера и изборе органа локалне самоуправе у складу са законом. Централни бирачки списак је јединствен, сталан и редовно се ажурира.

⁵ Службени гласник БиХ, број 38/14

11. Одлуком о закључивању и потврђивању Централног бирачког списка са стањем на дан 14. 5. 2014. године у 24.00 часа утврђено је да је укупан број бирача уписаних у Централни бирачки списак **3.231.031**, по изборним јединицама.
12. Пресјек стања Централног бирачког списка за потребе спровођења Општих избора 2014. године на основу члана 3.6 став (2) Изборног закона БиХ, извршен је 28. 8. 2014. године, а Одлука о закључивању и потврђивању извода из Централног бирачког списка са стањем на дан 28. 8. 2014. године донесена је 2. 9. 2014. године према којој је број бирача у БиХ уписаних у изводе из Централног бирачког списка за Опште изборе 2014. године **3.278.908**.
13. Наведени подаци коришћени су за израду извода из Централног бирачког списка по бирачким мјестима, а који су се користили на дан одржавања Општих избора 12. 10. 2014. године.
14. Пресјек стања Централног бирачког списка је извршен са стањем на дан одржавања Општих избора 12. 10. 2014. године, те је донесена одлука о закључивању и потврђивању извода из Централног бирачког списка у који је уписано **3.282.581 бирача**.

Табела 1. Број уписаних бирача на дан Општих избора 12. 10. 2014. године са одзивом

Изразност укупно:	Право гласа (регистровано)	Гласало	Одзив %
БиХ	3.282.581	1.788.083	54,47%
ФБиХ	2.039.316	1.080.910	53,00%
РС	1.243.265	707.173	56,88%
<i>Приказ за ДБ је информативан и већ је укључен у ентитете према опцијама</i>			
Брчко дистрикт БиХ	46.489	20.543	44,19%

Табела 2. Број уписаних бирача по категоријама на дан Општих избора 12. 10. 2014. године са одзивом

Категорија	Број бирача	Одзив
Редовни бирачи	3.206.062	1.746.782
Бирачи који гласају лично	11.355	432
Бирачи који гласају у одсуству	9.178	3.032
Бирачи регистровани за гласање путем поште	42.128	28.001
Бирачи регистровани за гласање путем мобилног	10.181	8.282
Бирачи регистровани за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ	245	138
Укупан број непотврђених гласачких листића	3.432	Потврђени гласачки листићи 1.416
УКУПНО	3.282.581	1.788.083

15. Највећи одзив бирача у односу на број уписаних бирача забиљежен је у општини Трново (ФБиХ) у којој је од укупно уписаних 2.482 бирача, на изборе изишло 1.967 бирача или 79,25%, док је најмањи одзив бирача у односу на број уписаних забиљежен у општини Добретићи у којој је од укупно уписаних 2.010 бирача на изборе изашло 496 или 24,68%.

1.3.3. Упис бирача у Централни бирачки списак који своје бирачко право остварују на редовним бирачким мјестима (редовни бирачи)

16. Упис бирача који гласају на редовном бирачком мјесту врши се системом „пасивне регистрације“, то јест сва лица којим се изда важећа лична карта државе БиХ аутоматски су уписана у Централни бирачки списак. На основу одредаба члана 3.5 Изборног закона БиХ, надлежни орган који води регистар грађана доставља податке за ажурирање Централног бирачког списка у складу са Законом о централној евиденцији и размјени података.
17. Стање Централног бирачког списка и број бирача, те сви остали неопходни подаци, утврђују се на основу података који се, у складу са Јединственом методологијом и програмом обраде и вођења евиденција Централног бирачког списка, односно актом којим је утврђена сарадња Централне изборне комисије БиХ и Агенције за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине (IDDEEA), и преузимају се сваког првог понедјељка у мјесецу или у зависности од потребе.
18. За потребе спровођења Општих избора 2014. године извршено је ажурирање података у четири (4) термина те су урађена 4 пресјека Централног бирачког списка и то:

Први пресјек направљен је на дан прије расписивања избора 14. 5. 2014. године и коришћен је за израду Привремених извода из Централног бирачког списка;

Други пресјек направљен је 29. 7. 2014. године и коришћен је у сврху одређивања бирачких мјеста и прављења спецификација за штампање гласачких листића;

Трећи пресјек направљен је 28. 8. 2014. године и коришћен је за израду Извода из коначног бирачког списка који је дистрибуиран на бирачка мјеста;

Четврти пресјек направљен је 12. 10. 2014. године, то јест на дан избора, с циљем утврђивања бирачког права гласача који су гласали непотврђеним гласачким листићима.

1.3.4. Упис избјеглих лица и лица која привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак

19. Упис избјеглих лица и лица која привремено бораве у иностранству у Централни бирачки списак врши се системом активне регистрације и исти је за Опште изборе 2014. године почео са даном објављивања избора и трајао је до 29. 7. 2014. године. Достављање пријавног обрасца ПРП-1 са пратећом

документацијом Централној изборној комисији БиХ могло се вршити путем поште на поштански фах 450 и 451, путем факса, електронски и-мејлом или лично на протокол Централне изборне комисије БиХ. Упис избјеглих лица из БиХ која имају бирачко право је континуирани процес који се врши током цијеле године.

20. У сврху доступности образаца за пријаву као и информисања бирача, даном расписивања Општих избора 2014. године, обрасци пријаве, са пратећим Водичем за пријаву бирача за гласање ван БиХ за Опште изборе у БиХ 2014. године и обавјештењима, објављени су на интернетској страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba, а за помоћ бирачима су биле доступне и двије инфолиније.
21. С циљем информисања грађана БиХ који бораве у иностранству о начину уписа бирача и гласања ван БиХ за Опште изборе 2014. године, припремљено је и путем Министарства спољних послова БиХ прослијеђено амбасадама и конзулатима БиХ у иностранству 18.000 пријавних образаца ПРП-1 на три језичке верзије, 10.000 одлука о дипломатско-конзуларним представништвима БиХ у иностранству у којим се планира гласање за Опште изборе 2014. године, те 9.000 *Водича за гласање ван БиХ* са обавјештењем о начину и роковима за регистрацију за гласање путем поште, на службеним језицима у БиХ.
22. У периоду од 20. до 30. маја 2014. године свим бирачима који су били уписани у Централни бирачки списак за гласање ван БиХ за Опште изборе 2014. године упућено је **37.956 комада персонализованих потврдних образаца ПРП-2**, лично на адресе бирача путем ЈП *БХ Пошта* ДОО Сарајево.
23. Након спроведеног процеса уписа бирача за гласање ван БиХ, који је окончан 29. 7. 2014. године, одлуком Централне изборне комисије БиХ од 18. 8. 2014. године о утврђивању и објављивању броја бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за гласање ван БиХ за Опште изборе 2014. године утврђено је да ће се на истом наћи **42.008** бирача.
24. Централна изборна комисија БиХ је примила укупно 49.634 пријаве/захтјева за регистрацију за гласање ван БиХ од чега 21.909. путем и-мејла, 1.589 путем факса, 17.342 путем поштанског фаха, а 8.794 пријаве/захтјева су достављени лично.
25. Одлуком Централне изборне комисије БиХ од 18. 8. 2014. године утврђено је да од укупног броја поднесених пријава за гласање ван БиХ **5.096** пријава не испуњава услове за регистрацију за гласање ван БиХ из разлога утврђених Изборним законом БиХ: недостаје доказ о идентитету (2.164 пријаве); недостаје доказ о држављанству (189); недостаје доказ о пребивалишту (620); недостаје образац (166); непотписан образац (238); није идентичан потпис (394); нечитка пријава (23); нема право гласа (77); више недостатака (795); закасњела пријава (117) и пријава не испуњава услове из члана 3.15 ставови (1) и (2) Изборног закона БиХ (313).
26. Након истека периода за подношење жалби, одлуком Централне изборне комисије БиХ од 26. 8. 2014. године усвојене су жалбе 83 лица која су уписана

у извод из Централног бирачког списка за гласање ван БиХ те је одлука о одбијању уписа бирача за гласање ван БиХ измијењена. Укупан број одбијених пријава за гласање ван БиХ износио је **5.013**.

27. Бирачи заинтересовани за гласање путем поште имали су могућност да се информишу о статусу својих пријава путем интернетске странице Централне изборне комисије БиХ. На инфолинијама које су успостављене у сврху помоћи бирачима, евидентирано је укупно 1.280 позива, а са и-мејл адресе info@izbori.ba упућено је 1.270 одговора на питања у вези са регистрацијом бирача. Укупно 756 и-мејл обавјештења о уоченим недостацима у пријавама за регистрацију бирача ван БиХ је достављено бирачима ван земље закључно са 27. 7. 2014. године.
28. Приликом слања пријавних образаца путем и-мејла грађани су се сусретали са проблемима достављања истих као и обезбјеђења валидне документације. Дио грађана, и поред датог упутства о начину попуњавања и слања образаца пријава путем и-мејла није адекватно попунио и доставио пријавне обрасце са прилозима (непотписани обрасци, стари документи, неважећи документи, непотпуне адресе, адресе у БиХ, адресе без назива државе и сл.) што је, такође, био један од узрока због којих један број грађана није уписан у Централни бирачки списак за гласање ван БиХ за Опште изборе 2014. године, већ су уписани у Централни бирачки списак за гласање на редовном бирачком мјесту, према мјесту пребивалишта. То је био и један од разлога зашто су подносиоци пријава приговарали пошто им није достављен гласачки материјал.

1.3.4.1. Проблеми у поступку уписа бирача у Централни бирачки списак за гласање ван Босне и Херцеговине

29. На протеклим Општим изборима 2014. године Централна изборна комисија БиХ је примила одређен број пријава грађана који су тврдили да их је непознато лице, злоупотребом њихових личних докумената, пријавило за гласање путем поште. С тим у вези Централна изборна комисија БиХ је Тужилаштву БиХ, дана 2. 10. 2014. године, упутила пријаву у којој се наводи да је: 5 лица из Орашја, 3 лица из Добоја, 1 лице из Домаљевца - Шамац, те 4 лица из Општине Пелагићево, без њиховог знања, пријављено за гласање ван БиХ.
30. Даље, 19. 12. 2014. године, по наредби Општинског суда Томиславграда, из Централне изборне комисије БиХ је изузето 7 пријава због сумње да их је једно лице преваром пријавило за гласање ван БиХ (ради се о лицу које је 29. 7. 2014. године лично, на протокол Централне изборне комисије БиХ доставило пријаве 27 лица за гласање ван БиХ).
31. Централна изборна комисија БиХ је, такође, упутила обавјештење Тужилаштву БиХ да је поднесено 611 пријава од истог подносиоца на више адреса.
32. На Општим изборима 2014. године појавила се специфичност у вези са групним достављањем гласачких пакета на адресе у иностранству. Наиме, од лица која бораве у иностранству (Сједињене Америчке Државе - САД) стигле су пријаве да су пакети који садрже индивидуалне пошиљке са гласачким материјалом послати на више локација у Атланти, Џорџији, Сент Луису, Хартфорду итд.

(пакети су садржали више стотина коверата). Такође, и у Шведску на адресу два лица допремљени су пакети са око 100 коверата које садрже гласачки материјал. Поред тога, Џебраил Бајрамовић, кандидат на изборима за члана Предсједништва БиХ, лично је предао 54 гласачка пакета Државној агенцији за истраге и заштиту (СИПА) који су били достављени у Шведску. С тим у вези, Централна изборна комисија БиХ је 15. 9. 2014. године Тужилаштву БиХ доставила пријаву против именованог о повредама правила изборног процеса за које постоји сумња да имају обиљежја кривичног дјела ускраћивање бирачког права или лажно пријављивање.

33. Централна изборна комисија БиХ је примила пријаве на име 37 бирача за које се у накнадном поступку утврдило да немају право гласа јер су умрли. Упућен је захтјев IDDEEA-и за достављање података о датуму смрти тих лица, а извршена је и анализа предметних пријава, тј. на који начин и с које адресе је послата пријава. Само за два лица постоји сумња да су послали своје пријаве с обзиром да су послате након датума смрти.

1.3.5. Упис расељених лица

34. У складу са чланом 1.1 став (1) тачка 9. Изборног закона БиХ под расељеним лицима се подразумијевају држављани БиХ чији је статус расељеног лица утврдио надлежни орган за питања расељених лица у складу са законом.
35. Расељена лица која имају бирачко право имала су могућност да се попуњавањем обрасца ПБО-2 до 29. 7. 2014. године изјасне да ли желе да гласају лично у општини пребивалишта из 1991. године или у одсуству у општини у којој имају боравиште.
36. С циљем ажурирања података о расељеним лицима у Централном бирачком списку, Централна изборна комисија БиХ је 21. 4. 2014. године Министарству за људска права и избјеглице упутила захтјев за достављање евиденције о бирачима који имају статус расељеног лица ради ажурирања Централног бирачког списка у електронском облику, а исти су Централној изборној комисији БиХ достављени 22. 5. 2014. године.
37. Анализом достављених података утврђено је да су јединствени матични бројеви (ЈМБ) одређеног броја лица неисправни што се огледа у њиховој непотпуности те чињеници да одређени број ЈМБ садржи само нуле, неки су погрешно унесени, док за одређени број лица ЈМБ није уопште унесен. У вези с наведеним, а у складу са чланом 3.6 став (2) Изборног закона БиХ, Министарству за људска права и избјеглице БиХ достављен је це-де са списком лица за која је потребно извршити провјеру у смислу исправности јединствених матичних бројева, те исправити уочене недостатке.
38. Укупан број лица са статусом расељених лица за која је утврђено бирачко право, то јест која се налазе у Централном бирачком списку је 84.207, док 16.158 лица није пронађено у Централном бирачком списку због наведених недостатака у достављеним подацима.

1.3.6. Одређивање бирачке опције гласања у Брчко дистрикту БиХ

39. Изборним законом БиХ је дефинисано да држављани БиХ из Брчко дистрикта БиХ, да би остварили право гласа на општим изборима, морају имати евидентирано ентитетско држављанство. Законом о држављанству БиХ, као и ентитетским законима о држављанству дефинисан је начин уписа и промјене ентитетског држављанства. Грађани Брчко дистрикта БиХ чије се матичне књиге воде у Брчко дистрикту БиХ имају могућност да се изјасне о ентитетском држављанству, те након спроведеног поступка код надлежних ентитетских органа то се уписује у матичне књиге које су у надлежности Брчко дистрикта БиХ. За грађане Брчко дистрикта БиХ чије матичне књиге се воде код локалног органа ентитета, односно који су прописима о држављанству држављани једног од ентитета, законом је дефинисан начин евидентирања и промјене ентитетског држављанства.
40. Након измјена Закона о личној карти држављана БиХ из 2012. године створена је обавеза да се у периоду замјене личних докумената грађани Брчко дистрикта БиХ изјасне о ентитетском држављанству и да им се омогући да се нађу на бирачким списковима за опште изборе. Примјена Закона о личној карти је почела од 1. 3. 2012. године и од тада грађани Брчко дистрикта БиХ добијају личне карте са уписаним ентитетским држављанством.
41. Према подацима од 7. 1. 2014. године у Централни бирачки списак за Брчко дистрикт БиХ било је уписано укупно 84.641 бирач, од тога је 50.015 бирача имало одређену ентитетску бирачку опцију (19.186 - ФБиХ и 30.829 - РС), док 34.626 бирача нису имали одређену ентитетску бирачку опцију због чега не би могли остварити своје бирачко право на Општим изборима 2014. године.
42. Да би свим грађанима Брчко дистрикта БиХ било омогућено бирачко право, Централна изборна комисија БиХ је одржала низ састанака са Изборном комисијом Брчко дистрикта БиХ, Агенцијом IDDEEA, Јавним регистром Брчко дистрикта БиХ и свим другим надлежним државним и ентитетским органима, а с циљем одређивања динамике активности везаних за одређивање бирачке опције бирачима којим иста није одређена. У току предузетих активности обезбеђени су сви технички предуслови за спровођење законских одредаба и вођена је снажна мотивациона и информативна кампања за грађане Брчко дистрикта БиХ о томе да се изјасне о ентитетском држављанству и остваре могућност гласања на Општим изборима 2014. године.
43. На дан, 28. 8. 2014. године број бирача уписаних у извод из Централног бирачког списка за Брчко дистрикт БиХ износио је 85.297 бирача, од чега је бирачку опцију ФБиХ имало 24.790 бирача, а 20.529 бирача опцију РС, док за 39.978 грађана Брчко дистрикта БиХ није била одређена бирачка опција.
44. На дан избора 12. 10. 2014. године у Извод из Централног бирачког списка за Брчко дистрикт БиХ било је уписано укупно 85.367 бирача, од чега бирачку опцију ФБиХ има 25.490 бирача, а 20.999 бирача има опцију РС, док за 38.878 грађана Брчко дистрикта БиХ није одређена бирачка опција па они нису могу остварити своје бирачко право на прошлим изборима.

45. Бирачи који су ентитетско држављанство стекли након закључивања Централног бирачког списка, тј. 28. 8. 2014. године, своје бирачко право су могли остварити на једном од три бирачка мјеста овлашћена за издавање непотврђених - ковертираних гласачких листића, а у складу са одредбама члана 21. став (2) Правилника о начину спровођења избора у БиХ којим је прописано да ће бирачу са пребивалиштем у Брчко дистрикту БиХ, чије се име не налази у изводу из Централног бирачког списка, бити омогућено да гласа непотврђеним - ковертираним гласачким листићем, уколико приложи доказ о ентитетском држављанству.

1.3.7. Упис бирача за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ

46. На основу члана 1.5 Изборног закона БиХ прописано је да држављани БиХ који привремено живе у иностранству имају право да гласају лично доласком на одговарајуће бирачко мјесто у БиХ или у дипломатско-конзуларном представништву БиХ у иностранству или путем поште. Централна изборна комисија БиХ је, на приједлог Министарства спољних послова БиХ, 15. 5. 2014. године донијела одлуку о дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине у иностранству, у којим се планира организовање гласања за Опште изборе у БиХ 2014. године, а истом је предвиђено да се гласање планира у укупно 24 државе.
47. Подзаконским актима Централне изборне комисије БиХ предвиђено је одређивање бирачког мјеста за лично гласање у ДКП-у БиХ ако је за гласање на истом пријављено најмање 50 бирача, изузетно, уколико за то постоје оправдани разлози, Централна изборна комисија БиХ може донијети одлуку о гласању у ДКП-у БиХ и са мањим бројем пријављених бирача при чему ће се цијенити финансијски аспект и техничке могућности неопходне за одређивање бирачког мјеста у сваком ДКП-у БиХ.
48. Одлуком Централне изборне комисије БиХ од 18. 8. 2014. године утврђено је да ће се на Општим изборима 2014. године организовати гласање на пет (5) бирачких мјеста у ДКП БиХ у иностранству, како слиједи: Амбасада у Бечу (27 бирача), Амбасада у Берлину (23 бирача), Генерални конзулат у Минхену (35 бирача), Генерални конзулат у Штутгарту (105 бирача) и Генерални конзулат у Франкфурту (24 бирача).
49. Свим бирачима који су се изјаснили за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ, а исто није спроведено, према одредбама Изборног закона БиХ, гласачки материјал је благовремено достављен на адресе које су грађани навели у својим пријавама како би им било омогућено гласање путем поште и остваривање бирачког права.

1.4. Координација рада општинских/градских изборних комисија (ОИК/ГИК)

50. Изборне комисије основних изборних јединица (у даљем тексту: општинске/градске изборне комисије - ОИК/ГИК) именују се у складу са одредбама 2. главе Изборног закона БиХ и Упутством о утврђивању квалификација, броја и именовању чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини⁶, а именују их скупштине општина/општинска вијећа, уз сагласност Централне изборне комисије БиХ. Општинске/градске изборне комисије у БиХ имају укупно 552 члана од чега је 301 мушкарац или 54,5% и 251 жена или 45,5%.
51. У 2014. години укупно је поднесено 19 оставки предсједника и чланова ОИК/ГИК у 14 општина.
52. Почетком 2014. године, у сврху припреме за Опште изборе 2014. године, извршена је анализа тренутног броја чланова ОИК/ГИК у односу на број који је утврђен критеријумима у Изборном закону БиХ и подзаконским актима (број бирача уписаних у Централни бирачки списак и број бирачких мјеста) након чега је Централна изборна комисија БиХ, уз претходне консултације са ОИК/ГИК, 16. 1. 2014. године донијела Одлуку о броју чланова изборне комисије основне изборне јединице у Босни и Херцеговини.
53. У 2014. години по питању именовања/разрјешења чланова ОИК/ГИК Централна изборна комисија БиХ је припремила укупно 94 материјала од чега се 85 односило на разрјешења и именовања чланова ОИК/ГИК и 9 информација и извјештаја. У предметима разрјешења и именовања чланова ОИК/ГИК, између осталих, Централна изборна комисија БиХ је дала сагласност за сљедеће:
- именовање 158 чланова ОИК/ГИК у 66 општина/градова,
 - именовање 38 предсједника општинских/градских изборних комисија у 28 општина/градова,
 - именовање 29 замјеника чланова (23 члана⁷ и 6 предсједника⁸) ОИК/ГИК у 20 општина/градова,
 - разрјешење 117 чланова ОИК/ГИК у 52 општине/града,
 - разрјешење 2 замјеника члана ОИК/ГИК у 2 општине/града.
54. Централна изборна комисија БиХ није дала сагласност за именовање 11 чланова ОИК/ГИК у 10 општина: због кандидатуре на изборима (7 случајева)⁹, због непосједовања изборног искуства или одговарајуће стручне спреме (2 случаја)¹⁰,

⁶ Службени гласник БиХ, број 9/10, 37/10 и 74/11

⁷ Цазин, Босанска Дубица/Козарска Дубица, Србац, Модрича, Бијељина, Сански Мост, Сребреник, Дрвар/ Источни Дрвар, Јајце, Јајце /Језеро, Сапна, Зворник, Братунац, Ливно, Купрес (РС), Широки Бријег, Требиње

⁸ Босанска Крупа/ Крупа на Уни, Босанска Дубица/ Козарска Дубица, Србац, Телић, Јајце/Језеро, Босанско Грахово/Грахово

⁹ ОИК Илиџа, Сребреник (2 члана), Сапна, Какањ, Ливно и Рогатица

¹⁰ ОИК Србац и Милићи

због неспојивости функција (1 случај)¹¹ и зато што кандидат није имао пријављено пребивалиште у општини за коју се именује (1 случај)¹².

1.5. Овјера пријава политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2014. године

55. У складу са чланом 2.9 и 4. главе Изборног закона БиХ - Овјера и кандидовање за изборе, Централна изборна комисија БиХ овјерава политичке субјекте за учешће на свим нивоима непосредних избора у Босни и Херцеговини, те потврђује и овјерава кандидатске листе. На основу наведеног законског оквира процес овјере политичких субјеката и кандидатских листа одвијао се у четири (4) међусобно условљене временске активности¹³.

1.5.1. Овјера пријава политичких партија и независних кандидата

56. У складу са одредбама 4. главе Изборног закона БиХ, Правилника о начину провјере потписа подршке и обрасци за овјеру политичких субјеката за учешће на непосредним изборима у БиХ¹⁴ и члана 2. став (1) тачка 1. Упутства о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у БиХ који ће се одржати у недјељу 12. октобра 2014. године¹⁵ рок за подношење пријава политичких партија и независних кандидата истекао је 30. 5. 2014. године у 16.00 часова. Централној изборној комисији БиХ поднесено је укупно **69** пријава политичких партија и **24** пријаве независних кандидата.

Табела 3. Преглед поднесених пријава према нивоу власти

Бр.	Орган власти	Број пријављених политичких странака	Број пријављених независних кандидата
1.	Предсједништво Босне и Херцеговине	19	4
2.	Предсједник и потпредсједник Републике Српске	31	5
3.	Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ	39	1
4.	Представнички дом Парламента Федерације БиХ	46	1
5.	Народна скупштина Републике Српске	36	4
6.	Скупштине кантона	43	9

¹¹ ОИК Зворник

¹² ОИК Соколац

¹³ Овјера пријава политичких партија и независних кандидата (од 16. до 30. 5. 2014. године); овјера коалиција и листа независних кандидата (од 14. до 24. 6. 2014. године); овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листа за учешће на изборима (од 2. до 14. 7. 2014. године), овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листа (компензациони мандати) за учешће на изборима (од 2. до 14. 7. 2014. године)

¹⁴ Службени гласник БиХ, број 37/14

¹⁵ Службени гласник БиХ, број 38/14

Табела 4. Преглед пријављених, овјерених и одбијених пријава политичких партија и независних кандидата за Опште изборе 2014. године

Бр.	Политички субјекти	Пријављено	Овјерено	Одбијено	Разлог одбијања
1.	Политичке партије	69	65	4	Једна (1) политичка партија није уписана у регистар код надлежног суда прије истека рока за подношење пријава; једна (1) политичка партија није доставила комплетну документацију (потписе подршке бирача, доказ о уплаћеном новчаном износу таксе за овјеру, фотокопија рјешења о упису у судски регистар политичких организација и фотокопија извода из судског регистра није издао исти суд), једна (1) политичка партија није доставила доказ о уплаћеном новчаном износу таксе за овјеру, а једна (1) политичка партија је повукла пријаву за овјеру
2.	Независни кандидати	24	24	0	

1.5.1.1. Провјера потписа подршке и обрада кандидатских образаца

57. Провјера достављених потписа подршке уз пријаву за овјеру политичких субјеката, у складу са одредбама 4. главе Изборног закона БиХ и Правилника о начину провјере потписа подршке и обрасци за овјеру политичких субјеката за учешће на непосредним изборима у БиХ, вршила се на основу статистичког узорка од 10% од укупног броја поднесених потписа подршке бирача уписаних у Централни бирачки списак, односно уколико након провјере узорка није утврђен и валидан довољан број потписа, провјеравани су сви достављени потписи. Приликом спровођења наведеног поступка обрађено је укупно 38.577 података о ЈМБ бирача на прописаним обрасцима за потписе подршке, а од укупно достављених 237.548 поднесена потписа подршке. У првом кругу поступка овјере провјерено је 86 политичких субјеката са укупно 35.670 ЈМБ. Након достављања допуне потписа подршке провјерено је 8 политичких субјеката са укупно 2.907 ЈМБ.

1.5.2. Овјера пријава коалиција и листа независних кандидата

58. У складу са чланом 4.12 Изборног закона БиХ до истека рока за подношење пријаве за овјеру коалиција, 24. 6. 2014. године, утврђеног Упутством о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у Босни и Херцеговини који ће се одржати у недјељу 12. октобра 2014. године, поднесене су и овјерене **24** пријаве за овјеру коалиција за учешће на Општим изборима 2014. године. Пријава за овјеру листа независних кандидата није било.

1.5.3. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листа за учешће на изборима

59. У складу са одредбама члана 4.21 Изборног закона БиХ и члана 2. став (2) Упутства о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у Босни и Херцеговини који ће се одржати у недјељу 12. октобра 2014. године, рок за подношење кандидатских листа политичких партија и коалиција истекао је 14. 7. 2014. године у 16.00 часова.
60. Од укупно поднесене 753 кандидатске листе са 7.892 кандидата, Централна изборна комисија БиХ је за Опште изборе 2014. године овјерила **732** кандидатске листе са **7.748** кандидата и то за:
- Предсједништво БиХ – 17 кандидата
 - Предсједник и потпредсједници Републике Српске – 19 кандидата
 - Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ – 739 кандидата
 - Представнички дом Парламента Федерације БиХ – 1.345 кандидата
 - Народна скупштина Републике Српске – 1.394 кандидата
 - Скупштине кантона у Федерацији БиХ – 4.234 кандидата.

Од укупно 7.748 овјерених кандидата њих 3.276 или 42,28% су биле жене, а 4.472 или 57,72% мушкарци.

1.5.4. Овјера и потврђивање кандидата и кандидатских листа за учешће на изборима – компензациони мандати

61. У складу са одредбама члана 4.24 став (1) Изборног закона БиХ и члана 2. став (2) тачка 3. Упутства о роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе у Босни и Херцеговини који ће се одржати у недјељу 12. октобра 2014. године, рок за подношење кандидатских листа политичких партија и коалиција за додјелу компензационих мандата за Опште изборе 2014. године истекао је 13. 8. 2014. године у 16.00 часова.
62. До истека предвиђеног рока, 74 овјерена политичка субјекта (политичке партије и коалиције) поднијела су Централној изборној комисији БиХ **80** кандидатских листа за додјелу компензационих мандата за Опште изборе 2014. године са укупно **952** кандидата на истим. Све поднесене кандидатске листе су валидне, тј. испуњавају услове за овјеру.

Табела 5. Број поднесених кандидатских листа за додјелу компензационих мандата за Опште изборе 2014. године по нивоима органа власти

Назив органа власти	Број поднесених кандидатских листа за додјелу компензационих мандата	Број кандидата на листама
Представнички дом Парламента Федерације БиХ	23	344
Народна скупштина Републике Српске	23	371
Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ из Федерације БиХ	21	138
Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске	13	99

1.5.5. Жријебање за утврђивање редослиједа политичких субјеката на гласачком листићу за Опште изборе 2014. године

63. Централна изборна комисија БиХ је на основу члана 5.15 став (2) Изборног закона БиХ, дана 31. 7.2014. године, у Великој сали Парламентарне скупштине БиХ, одржала жријебање како би се утврдио редослијед политичких субјеката на гласачком листићу за Опште изборе 2014. године. Жријебано је укупно 98 политичких субјеката, од којих је 50 политичких партија, 24 независна кандидата и 24 коалиције, односно 15 овјерених партија одлучило се да на изборе изађе у оквиру једне од коалиција. Овај процес је први пут успјешно обављен електронским путем, помоћу софтверског рјешења, за разлику од ранијих изборних циклуса када је жријебање рађено мануелно, извлачењем куглица са називима субјеката.

1.6. Обука и едукација изборне администрације

64. На основу Плана и програма едукације органа за спровођење избора за 2014. годину, успјешно су реализиране сљедеће активности:
- У периоду од 12. до 22. маја 2014. године припремљена је и одржана едукација запослених центара за бирачки списак на којој је присуствовао 61 запослени центара за бирачки списак из 43 општине.
 - Обавезна едукација за чланове ОИК/ГИК у вези са измјенама подзаконских аката Централне изборне комисије БиХ је реализована регионално, у периоду од 24. јуна до 4. јула 2014. године, у сљедећим градовима: Бихаћ, Лакташи, Тузла, Брчко, Сарајево, Требиње, Мостар и Ливно. Од укупно, до тада, именованих 541 члана изборних комисија основних изборних јединица у БиХ, обавезној едукацији је присуствовало 485 чланова, тј. 89,6%.
 - Едукација ОИК/ГИК на тему "Рад бирачких одбора на дан избора" спроведена је у периоду од 5. до 12. септембра 2014. године у: Бихаћу,

Бањалуци, Теслићу, Градачцу, Бијељини, Фојници, Мостару и Сарајеву. Обуку је похађао 481 члан ОИК/ГИК. Циљ обуке је био упознавање чланова изборних комисија са процедурама гласања и бројања на бирачким мјестима, као и са осталим активностима непосредно пред и након одржавања избора. За ову обуку је припремљен едукативни материјал за обуку чланова бирачких одбора за рад на бирачком мјесту у форми 8 видео-спотова у којима су детаљно објашњене и описане процедуре рада бирачког одбора на дан избора. Исти су презентовани на наведеним обукама, а доступни су и на интернетској страници Централне изборне комисије БиХ (www.izbori.ba).

- d) У складу са Меморандумом о разумијевању између Централне изборне комисије БиХ и Канцеларије Савјета Европе у Сарајеву за 2014. годину, у периоду од 24. јуна до 4. јула 2014. године, организирано је 10 едукативних семинара за представнике политичких партија, потенцијалних председника бирачких одбора, под називом „Повреде изборног процеса – прекршајна и кривична одговорност и пракса“. Циљ семинара је био да се потенцијални председници бирачких одбора, кроз практичне примјере, упознају са одредбама кривичних закона који су на снази у БиХ, као и прекршајном одговорношћу, а у вези са изборним процесом. Семинари су одржани на 8 локација у БиХ: Бихаћ, Лакташи, Тузла, Брчко, Сарајево, Требиње, Мостар и Ливно, уз учешће 638 представника политичких партија и 485 чланова ОИК/ГИК-а. Учесницима семинара је подијељено и 8.500 приручника за изборне посматраче. Од укупно позваних 2.000 представника политичких партија (200 представника по једном термину), одазвало се њих 638 или 31,9%. Едукације су реализоване уз финансијску подршку Канцеларије Савјета Европе у Сарајеву.
- e) Обука чланова бирачких одбора у ДКП-има БиХ спроведена је у периоду од 16. до 18. септембра 2014. године, а у складу са Планом и програмом едукације органа за спровођење избора за 2014. годину и Одлуком о одређивању бирачких мјеста за гласање у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине коју је Централна изборна комисија БиХ донијела на 40. сједници, одржаној 18. 8. 2014. године. Обуке су одржане у амбасадама БиХ у Бечу и Берлину те генералним конзулатима БиХ у Минхену, Штутгарту и Франкфурту. Циљ едукације је био упознавање запослених у ДКП-у БиХ, а који су обављали улогу чланова бирачких одбора на дан избора, са процедурама гласања, паковања изборног материјала и начина извјештавања Централне изборне комисије БиХ. Едукацију су спровели чланови Централне изборне комисије БиХ.

1.7. Едукативна и промотивно-информативна кампања

65. У складу са чланом 2.9 став (1) тачка 12. Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је у 2014. години спровела едукативну и мотивациону кампању за бираче у БиХ с циљем њиховог благовременог информисања о свим релевантним сегментима изборног процеса, као и са циљем што веће излазности бирача на предстојећим изборима.

Кампања – Избор бирачке опције – С циљем информисања бирача и омогућавања благовременог избора бирачке опције, припремљена су два ТВ

телопа, који су се емитовали на јавним и приватним ТВ медијима у БиХ: ТВ телоп – бирачи који живе ван БиХ, и ТВ телоп – бирачи који имају статус расељеног лица. Ова кампања трајала је од дана објављивања избора до 29. јула 2014. године када је истекао рок за регистрацију бирача путем поште и избора бирачке опције за расељена лица. Штампани оглас “Избор бирачке опције” објављиван је 3 пута у 6 дневних листова на пола стране у црно-бијелој верзији на подручју БиХ у терминима највећег тиража дневних листова.

Кампања „Како гласати“ – Циљ едукативне кампање “Како гласати” био је упознавање бирача са свим нивоима власти за које се проводе Општи избори 2014. године, те о начину исправног попуњавања гласачких листића. Ова кампања је трајала од 15. 9. до 12. 10. 2014. године. Штампани оглас „Како гласати“ објављиван је 4 пута у 6 дневних листова на пола стране у црно/бијелој верзији на подручју БиХ у терминима највећег тиража дневних листова.

Мотивациона кампања – Циљ мотивационе кампање је био да се бирачи анимирају да у што већем броју изађу на бирачка мјеста и остваре своје бирачко право. Припремљена су четири (4) те-ве спота и радио-цингла који су емитовани на свим јавним те-ве станицама и већини приватних те-ве станица. Сви мотивациони те-ве спотови и радио-цинглови рађени су под слоганом Централне изборне комисије БиХ за Опште изборе 2014. године „ГЛАСАЈ“. Мотивациони спотови који су емитирани од 15. 9. до 12. 10. 2014. године били су намијењени апстинентима, младим и инвалидним лицима. Општи мотивациони спот “Помакни се с мјеста” емитован је од 1. до 12. октобра 2014. године. Као и ранијих година, стратегија едукативне и мотивационе кампање за потребе избора спроведена је путем електронских медија, штампаних медија, те продукцијом постера за истицање на бирачким мјестима.

Информисање бирача “SMS ЦЕНТАР” – Сваки бирач је слањем свог ЈМБ путем ес-ем-ес (SMS) поруке на број 091 12 12 12 могао провјерити локацију свог бирачког мјеста. Број је био јединствен за кориснике свих мобилних мрежа у БиХ. Телоп са бројем ес-ем-ес центра прослијеђен је свим јавним те-ве и радио станицама у БиХ и емитован од 20. 9. до 12. 10. 2014. године до 19 часова.

66. Због благовремене информисаности бирача и свих актера у изборном процесу, интернетаска страница Централне изборне комисије БиХ је континуирано и благовремено ажурирана. Све информације значајне за изборни процес: одлуке, саопштења, статистике, подзаконска акта и нормативи на тај начин били су на располагању јавности.

1.8. Безбједносни аспекти Општих избора 2014. године

67. Централна изборна комисија БиХ је у другој половини маја мјесеца 2014. године обавијестила Министарство безбједности БиХ, релевантна министарства унутрашњих послова и безбједносне агенције да је 15. 5. 2014. године донијела Одлуку о расписивању и одржавању општих избора.

68. У складу са одредбама члана 2.1. став 3. Изборног закона БиХ, који прописује да су “сви органи власти на свим нивоима и званичници у Босни и Херцеговини и дипломатско-конзуларним представништвима БиХ обавезни да помажу органима надлежним за спровођење избора” Министарство безбједности Босне и Херцеговине је 18. 6. 2014. године основало Одбор за безбједност Општинских избора у Босни и Херцеговини 2014. године с циљем обављања послова сарадње везане за безбједност избора, координисање послова праћења и анализе безбједности амбијента за вријеме одржавања избора те предузимање радњи ради постизања задовољавајућег безбједног амбијента изборног процеса¹⁶. Одбор за безбједност Општинских избора у Босни и Херцеговини 2014. године су чинили представници Централне изборне комисије БиХ, Дирекције за координацију полицијских органа, Државне агенције за истраге и заштиту, Граничне полиције Босне и Херцеговине, Обавјештајно-безбједносне агенције Босне и Херцеговине, Полиције Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, Федералног министарства унутрашњих послова Босне и Херцеговине, Министарства унутрашњих послова Републике Српске и Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево.
69. Полицијски службеници наведених министарстава и безбједносних агенција у периоду од септембра до краја новембра 2014. године обављали су послове физичког обезбјеђења зграде Централне изборне комисије БиХ, магацина Централне изборне комисије БиХ, Главног центра за бројање те обезбјеђење дистрибуције и пратње конвоја са изборним материјалом и пратње изборног материјала до Главног центра за бројање. Операције на терену је координисао Оперативни штаб за координацију обезбјеђења објеката и дистрибуције изборног материјала за Опште изборе у Босни и Херцеговини 2014. године на челу са Дирекцијом за координацију полицијских органа, у чијем саставу су били представници свих наведених министарстава и безбједносних агенција¹⁷.

1.9. Рад Главног центра за бројање

70. Поступајући према одредби члана 2.9 став (1) тачка 2. и члана 5.22 став (2) и (3) Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је на:
- 29. сједници, одржаној 19. 6. 2014. године, донијела Одлуку о успостављању Главног центра за бројање за Опште изборе 2014. године,
 - 42. сједници, одржаној 20. 8. 2014. године, донијела Одлуку о именовању директора и замјеника директора Главног центра за бројање,
 - 22. сједници, одржаној 14. 5. 2014. године, донијела Правилник о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Опште изборе 2014. године¹⁸,

¹⁶ акт Министарства безбједности БиХ, број 12-01-04-7-3248-15/14 од 18. 6. 2014. године

¹⁷ Дана, 9. 9. 2014. године директор Дирекције за координацију полицијских органа донио је одлуку о формирању Оперативног штаба за координацију обезбјеђења објеката и дистрибуције изборног материјала за Опште изборе у Босни и Херцеговини 2014. године (број: 20-07/2-04-4-602-28/14 од 9. 9. 2014. године)

¹⁸ Службени гласник БиХ, број 38/14 од 15. 5. 2014. године

- 45. сједници, одржаној 2. 9. 2014. године, донијела Правилник о измјени правилника о организацији рада и утврђивању резултата гласања у Главном центру за бројање за Опште изборе 2014. године¹⁹.

71. Главни центар за бројање (у даљем тексту: Центар за бројање) био је смјештен у објекту „ЗОИ 84“ д.о.о ОЦ „Зетра“ у Сарајеву, и у његовом раду, осим запослених Секретаријата Централне изборне комисије БиХ, учествовали су и спољни сарадници, њих укупно 477 који су били распоређени у 3 (три) смјене, на бази 24. часовног радног дана. Радило се углавном о лицима са стеченим искуством на истим пословима, изабраним на јавном конкурс.
72. У периоду од 12. до 26. октобра 2014. године у Центру за бројање пребројано је укупно **40.974** гласачка пакета, односно **163.896** гласачких листића сљедећих категорија:
- 28.159 гласачких пакета гласача ван БиХ,
 - 3.047 гласачких пакета гласача који су гласали у одсуству,
 - 8.323 гласачка пакета гласача који су гласали путем мобилног тима и
 - 1.445 гласачких пакета гласача који су гласали непотврђеним гласачким листићима.

Табела 6. Укупан број пребројаних гласачких листића по категоријама

	Укупно	Важећи	Неважећи
Пошта	111.742	109.796	1.946
Потврђени	5.382	4.967	415
Одсуство	12.132	9.095	3.037
ДКП	552	521	31
Мобилни тим	33.113	31.280	1.833
УКУПНО	162.921	155.659	7.262

73. Од дана одржавања избора Централна изборна комисија БиХ наредила је да се понови бројање, са укупно 198 бирачких мјеста, за поједине изборне нивое, негдје по политичким субјектима, а негдје по кандидатима унутар истог политичког субјекта и то на 121 бирачком мјесту се поново бројало прије утврђивања изборних резултата, а на 77 након утврђивања изборних резултата. Бројање је извршено у Центру за бројање.

1.10. Посматрачи изборног процеса

74. Питање посматрања изборног процеса регулисано је одредбама чланова 17.3, 17.4 и 17.5 став (2) Изборног закона БиХ и Упутством о условима и процедурама за акредитовање изборних посматрача у Босни и Херцеговини²⁰.

¹⁹ Службени гласник БиХ, број 71/14 од 8. 9. 2014. године

²⁰ Службени гласник БиХ, број 37/14

75. Централној изборној комисији БиХ поднесено је укупно 13 захтјева за акредитацију политичких субјеката за посматрање рада Централне изборне комисије БиХ и Главног центра за бројање, 29 захтјева за акредитовање удружења и 39 захтјева за акредитовање међународних организација.
76. Централна изборна комисија БиХ акредитовала је укупно 5.766 посматрача и то 130 посматрача у име 13 политичких субјеката, 5.073 посматрача у име 26 удружења грађана (од чега преко 4.000 изборних посматрача Коалиције за слободне и поштене изборе „Под лупом“²¹ у 140 општина/градова), 563 посматрача у име 39 међународних организација, што представља највећи број акредитованих изборних посматрача изборног процеса у БиХ у свим досадашњим изборним циклусима.
77. Централна изборна комисија БиХ одбила је 79 посматрача које су предложили политички субјекти и удружења због неиспуњавања критеријума за акредитацију, а у потпуности је одбила захтјеве за акредитацију три (3) удружења: за два (2) удружења је у поступку утврђено да су укључена у активности у име овјерене политичке партије, а једно (1) није доставило прописану документације за предложене посматраче).
78. Према подацима достављеним Централној изборној комисији БиХ општинске/градске изборне комисије (142) су акредитовале 64.160 посматрача политичких субјеката за посматрање рада изборних комисија, центара за бирачки списак и рада на бирачким мјестима.
79. Посматрање рада Центра за бројање је вршило 19 политичких субјеката са 88 посматрача и три (3) невладине организације са 15 посматрача, те четири (4) међународне организације са укупно 9 посматрача. Укупно 21 медијска кућа је извјештавала о раду Центра за бројање.

1.10.1. Оцјена међународних посматрача

80. Посматрачка мисија Комисије ОЕБС-а за демократске институције и људска права (ОЕБС/ODIHR) је 3. 9. 2014. године отворила своју канцеларију у Сарајеву. Укупно 294 посматрача из 38 земаља ОЕБС-а, укључујући 222 дугорочна и краткорочна посматрача, које је распоредио ОЕБС/ODIHR, 41 парламентарца и особље Парламентарне скупштине ОЕБС-а и 31 посматрач из Парламентарне скупштине Савјета Европе. Процес гласања је посматран на 1.084 од укупно 5.401 бирачког мјеста, а процес пребројавања и сабирања у око 100 општина/градова²².

²¹ Коалиција „Под лупом“ окупља шест невладиних организација: Центри цивилних иницијатива (ЦЦИ), Центар за грађанску сарадњу (ЦГС), Форум грађана Тузле (ФГТ), Удружење грађана "Демократија-организовање-напредак" (УГ „ДОН"), Омладинска информативна агенција (ОИА) БиХ и Центар за развој младих и заједнице „Перпетуум мобиле" из БиХ

²² GENERAL ELECTIONS 12 October 2014, ОЕБС/ODIHR Election Observation Mission Final Report, Warsaw, 7 January 2015, стр. 3 <http://www.osce.org/odihr/elections/bih/133511?download=true>

81. Општа оцјена међународних посматрача је да Централна изборна комисија БиХ ужива повјерење међу заинтересованим странама у изборном процесу и да су избори спроведени на ефикасан начин²³. У коначном извјештају Међународне изборне посматрачке мисије наведене су и одговарајуће препоруке с циљем унапређења изборног процеса у БиХ како би он у потпуности био у складу са увјерењима ОЕБС-а и другим међународним обавезама и стандардима за демократске изборе²⁴.
82. С циљем што лакшег праћења изборног процеса у БиХ, Централна изборна комисија БиХ је 10. 10. 2014. године организовала тренинг за међународне посматраче, на ком су посматрачи упознати са њиховим правима и обавезама при праћењу изборног процеса, а презентован им је и направљени видео о раду бирачког одбора на дан избора.

1.11. Дан одржавања Општих избора 12. 10. 2014. године

83. На Дан избора бирачи су гласали на 5.400 бирачких мјеста: 5.254 редовних, 132 за гласање у одсуству, 5 за гласање лично, 5 у дипломатско-конзуларним представништвима Босне и Херцеговине у иностранству и 4 бирачка мјеста за гласање непотврђеним гласачким листићем.
84. Сва бирачка мјеста, на дан избора, у ДКП-има БиХ су отворена на вријеме док је у БиХ евидентирано кашњење на појединим бирачким мјестима из сљедећих разлога: до 45 минута због поновљеног пребројавања гласачких листића (Велика Кладуша, Цазин, Козарска Дубица, Србац, Калесија, Градишка, Петрово, Кладањ, Стари град Сарајево, Гацко, Дрвар, Угљевик, Љубушки, Орашје, Зворник, итд.); због нестанка електричне енергије (Градишка, Босанска Крупа), кашњења чланова бирачких одбора/некомплетан бирачки одбор (Лукавац, Нови Травник, Бихаћ, Фоча, Стари град Сарајево), те остали технички разлози (Тузла, Ливно, Живинице, Брчко, Пелагићево).
85. Недостаци у броју гласачких листића уочени су на неколико бирачких мјеста, у општинама: Пелагићево, Сребреник, Ново Сарајево, Илица и Широки Бријег, због чега су ова бирачка мјеста отворена са закашњењем. На примјер у општини Илица приликом пребројавања листића за Скупштину Кантона Сарајево на бирачком мјесту 131А089 нађено је 50 листића у оригиналном паковању за Скупштину Кантона 3, док је у Пелагићеву приликом утврђивања броја гласачких листића ручним бројањем утврђено да у паковању гласачких листића за Народну скупштину РС недостаје 50 листића, а у паковању листића за Парламентарну скупштину БиХ утврђен је вишак од десет листића. Или на бирачком мјесту 150А024 у Широком Бријегу утврђен је недостатак 101 гласачког листића за ниво 208.
86. На инфолинију примљено је око 140 позива. Позиви су се односили на провјере бирачких мјеста, питања у вези са важећим документима за гласање (истекли документи и гласање са потврдом о предаји захтјева за издавање докумената); питања у вези за гласањем путем мобилног тима (жалбе лица која су се

²³ Ибид. стр.1

²⁴ Ибид. стр.24

разбољела и нису могла да гласају из своје куће јер нису евидентирана путем мобилног тима), остали позиви нпр. питања у вези са умрлим бирачима на бирачком списку, два лица пререгистрована за гласање путем поште мимо њихове воље у Требињу, начин слања гласачких пакета из иностранства на дан избора јер поште у иностранству не раде, итд. Највише позива било је из Сарајева, Тузле, Маглаја, Зенице и Завидовића.

1.12. Утврђивање изборних резултата

87. Први прелиминарни резултати Општинских избора 2014. године су објављени у поноћ на дан избора 12. 10. 2014. године и након тога су освјетљавани на интернетској страници Централне изборне комисије БиХ у складу са чланом 5.29а Изборног закона БиХ - два пута у току наредна 24 часа; у наредних пет дана свака 24 часа; наредних дана сваких 48 часова, све до објављивања коначних, службених и комплетних резултата избора.
88. Након обједињавања и контроле резултата Централна изборна комисија БиХ је на 74. сједници, која је одржана 10. 11. 2014. године, усвојила Одлука о потврђивању резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини 2014. године²⁵. Због техничке грешке Централна изборна комисија БиХ је 10. 12. 2014. године извршила корекцију наведене одлуке и исправка Одлуке о потврђивању резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини 2014. године објављена је у „Службеном гласнику БиХ“, број 97/14 од 16. 12. 2014. године. За разлику од претходних изборних циклуса (2010. и 2012. године) сви резултати избора су потврђени и прије истека законом предвиђеног рока.
89. Централна изборна комисија БиХ је у 2014. години обрадила око 295 предмета који се односе на имплементацију изборних резултата, од чега 228 предмета који се односе на утврђивање престанка мандата и додјелу мандата сљедећим квалификованим кандидатима, одбијање мандата и додјелу мандата сљедећим квалификованим кандидатима. Имајући у виду одговоре на питања, захтјеве за мишљење и остала акта упућена Централној изборној комисији БиХ, а који се односе на предметну област, обрађен је 61 акт.
90. Од укупно 234 покренута управна поступка у 2014. години њих 6 се односи на утврђивање престанка мандата у скупштинама кантона, 1 у Представничком дому Парламента Федерације БиХ, 2 у Дому народа Парламента Федерације БиХ, 2 у Народној скупштини РС, 8 у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ. Од укупно **234** покренута управна поступка, окончано је **180** поступка, док су **54** у поступку рјешавања.
91. Након спроведених Општинских избора 2014. године и потврђивања резултата избора, 20 изабраних званичника одбило је освојени мандат и то: њих 12 одбило је мандат у скупштини кантона, 2 у Представничком дому Парламента Федерације БиХ, 3 у Народној скупштини РС и 2 у Вијећу народа РС.

²⁵ Службени гласнику БиХ, број 88 /14 од 10. 11. 2014. године

92. Након спроведених Општих избора 2014. године, припремљено је 518 увјерења о додјели мандата за скупштине кантона, Представнички дом Парламента Федерације БиХ, Народну скупштину РС, Представнички дом ПС БиХ, те је са пропратним обавјештењима, изјавама о прихватању мандата, потврдама о пријему увјерења о додијељеним мандатима, као и изјавама о имовинском стању, достављена наведеним органима власти у БиХ, тј. организоване су свечане примопредаје/присуство конституирајућим сједницама органа власти у БиХ.

1.13. Достављање образаца Изјава о имовинском стању

а) Ниво Босне и Херцеговине и ентитета

93. Чланом 15.7 став (1) Изборног закона БиХ прописано је да је сваки кандидат за изборну функцију на нивоу БиХ или на нивоу ентитета дужан у року од 15 дана од дана прихватања кандидатуре за изборе да Централној изборној комисији БиХ поднесе потписану изјаву о имовинском стању.
94. Укупно 3.514 кандидата за изборне функције на нивоу БиХ или на нивоу ентитета су имали обавезу да доставе изјаве о имовинском стању на обрасцу прописаном у Упутству о изгледу и начину попуњавања образаца изјаве о имовинском стању²⁶ што је испоштовало укупно 3.438 кандидата, док 76 кандидата није због чега подлијежу санкцијама на основу члана 19.9 став (4) Изборног закона БиХ. Такође, утврђено је да двадесет (20) политичких субјеката подлијежу санкцијама из члана 19.9 став (1) тачка р) Изборног закона БиХ, будући да кандидати политичких субјеката нису поднијели изјаву о имовинском стању у складу са Изборним законом БиХ.
95. На основу наведеног Централна изборна комисија БиХ је, на 88. сједници, одржаној 23. 12. 2014. године, донијела закључак којим је утврђено да се сви политички субјекти и кандидати који су били овјерени за учешће на Општим изборима 2014. године, за изборне функције на нивоу БиХ или на нивоу ентитета, а били су дужни да доставе образац изјаве о имовинском стању (члан 15.7 став (1) Изборног закона БиХ), обавијесте да исти доставе Централној изборној комисији БиХ у року од 7 дана од дана пријема овог закључка.

б) Изабрани званичници на свим нивоима власти из мандатних периода 2010–2014. и 2014–2018.

96. У складу са чланом 15.8 Изборног закона БиХ кандидати изабрани на свим нивоима власти, осим нивоа БиХ и ентитета, дужни су да у року од 30 дана од дана објављивања овјере мандата у „Службеним гласнику БиХ“, на посебном обрасцу, предају Централној изборној комисији БиХ потписану изјаву о имовинском стању. Затим, изабрани члан органа власти на свим нивоима дужан је да Централној изборној комисији БиХ поднесе извјештај о имовинском стању у року од 30 дана након истека мандата на који је изабран, као и у случају

²⁶ Службени гласник БиХ, број 37/14

престанка мандата у смислу члана 1.10 став (1) тачке 1), 4), 5), 6), 7) и 8) овог закона у року од 30 дана од престанка мандата.

97. У складу са наведеним, свим органима власти на државном, ентитетском и кантоналном нивоу упућено је обавјештење којим су подсећени на законску обавезу достављања имовинског обрасца на крају мандата за изабране званичнике у претходном мандатном сазиву 2010–2014. година, односно на почетку мандата за новоизабране званичнике у сазиву 2014–2018. година.
98. Централна изборна комисија БиХ тренутно анализира достављене податке о изјавама о имовинском стању за преостале званичнике изабране на Општим изборима 2014. године, за кантонални ниво, као и за изабране званичнике из претходног сазива а у складу са наведеном законском одредбом.

2. СПРОВОЂЕЊЕ ПОСРЕДНИХ ИЗБОРА ЗА ЗАКОНОДАВНЕ ОРГАНЕ ВЛАСТИ

2.1. Дом народа Парламента Федерације БиХ

99. Централна изборна комисија БиХ доставила је скупштинама кантона у Федерацији БиХ акт број: 06-1-07-1-1355/14 од 18.11.2014. године у коме указује на обавезе и рокове у вези са избором делегата из скупштина кантона за Дом народа Парламента Федерације БиХ, те подзаконски акт којим је регулисан предметни поступак избора делегата. По питању кашњења са законском обавезом избора делегата за Дом народа Парламента Федерације БиХ достављена је ургенција Скупштини Унско-санског кантона и Скупштини Кантона Сарајево, дана 10. 12. 2014. године, те је поново достављена ургенција наведеним органима са остављеним роком за достављање кандидатских листа од седам дана од пријема акта, дана 16. 12. 2014. године. Обје скупштине кантона су, у остављеном року, Централној изборној комисији БиХ доставиле кандидатске листе на потврђивање и овјеру.
100. Централна изборна комисија БиХ је у периоду од 9. до 29. децембра 2014. године овјерила кандидатске листе за избор делегата за Дом народа Парламента Федерације БиХ из следећих кантона:

Табела 7. Број поднесених /овјерених кандидатских листа за Дом народа Парламента Федерације БиХ и датум овјере

Кантон	Број поднесених/овјерених кандидатских листи	Датум овјере кандидатских листа
Унско-сански кантон	6/6	19.12.2014.
Посавски кантон	5/5	09.12.2014.
Тузлански кантон	8/8	11.12.2014.
Зеничко-добојски кантон	10/9	11.12.2014.
Средњобосански кантон	8/8	26.11.2014.
Босанско-подрињски кантон	8/6	11.12.2014.
Херцеговачко-неретвански кантон	9/9	15.12.2014.
Западнохерцеговачки кантон	6/6	11.12.2014.
Кантон Сарајево	15/12	24.12.2014. и 29.12.2014.
Кантон 10	5/5	11.12.2014.

101. Након овјере достављених кандидатских листа нису овјерени или није овјерен прописани број делегата из следећих кантона:
1. Посавски кантон – недостаје 1 кандидат из реда српског народа
 2. Тузлански кантон – недостаје 1 кандидат из реда хрватског народа, 1 кандидат из реда српског народа и 2 кандидата из реда осталих
 3. Зеничко-добојски кантон – недостаје 1 кандидат из реда српског народа
 4. Средњобосански кантон – недостаје 1 кандидат из реда осталих
 5. Западнохерцеговачки кантон – недостаје 1 кандидат из реда бошњачког народа
 6. Кантон Сарајево – недостају 3 кандидата из реда српског народа.

2.1.1. Утврђивање и потврђивање резултата, додјела мандата

102. У складу са чланом 10.15 Изборног закона БиХ, након спроведеног тајног гласања, скупштине кантона су Централној изборној комисији БиХ доставиле изборни материјал и резултате гласања за коначну расподелу мјеста. Мандати су додијељени у складу са формулом прописаном чланом 9.5 Изборног закона БиХ.
103. Централна изборна комисија БиХ је у периоду од 18. 12. 2014. до 7. 1. 2015. године донијела одлуке о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламента Федерације БиХ из скупштина кантона како слиједи:

Табела 8. Одлуке о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламента Федерације БиХ из скупштина кантона

Кантон	Број одлуке	Датум доношења одлуке
Унско-сански кантон	06-1-07-1-1099/14	29.12.2014.
Посавски кантон	06-1-07-1-1069/14	18.12.2014.
Тузлански кантон	06-1-07-1-1100/14	30.12.2014.
Зеничко-добојски кантон	06-1-07-1-1098/14	29.12.2014.
Средњобосански кантон	06-1-07-1-1068/14	18.12.2014.
Босанско-подрињски кантон	06-1-07-1-1107/14	05.01.2015.
Херцеговачко-неретвански кантон	06-1-07-1-1079/14	18.12.2014.
Западнохерцеговачки кантон	06-1-07-1-1080/14	19.12.2014.
Кантон Сарајево	06-1-07-1-14/15	07.01.2015.
Кантон 10	06-1-07-1-1073/14	18.12.2014.

104. Након спроведеног првог круга избора делегата и поново расподијељених мандата у Дому народа Парламента Федерације БиХ, у складу са чланом 10.16. Изборног закона БиХ, Централна изборна комисија БиХ је утврдила да је изабрано укупно пет (5) делегата из реда осталих у Дом народа Парламента Федерације БиХ од потребних седам (7), те да су два (2) мјеста остала непопуњена те упутила скупштинама Унско-санског кантона и Босанско-подрињског кантона - Горажде Обавјештење број: 06-01-07-1-15/15 од 7. 1. 2015. године за избор делегата из реда осталих, с обзиром да наведени кантони имају изабране посланике из реда осталих.
105. У складу са достављеним обавјештењем, скупштине Босанско-подрињског кантона - Горажде и Унско-санског кантона спровеле су посредне изборе. Након спроведеног тајног гласања, изборни материјал и резултати гласања достављени су Централној изборној комисији БиХ за коначну расподелу мјеста. Будући да су три (3) кандидатске листе за два (2) мандата из реда осталих оствариле идентичан количник 1,00 Централна изборна комисија БиХ је, у складу са чланом 10.15, а у вези са чланом 9.5 и 9.8 став (1) Изборног закона БиХ и поглављем II Упутства о додјели и престанку мандата²⁷, дана 12. 1. 2015. године спровела јавно жријебање за додјелу два мандата.

²⁷ Службени гласник БиХ, број 37/14

106. Након спроведеног јавног жријебања Централна изборна комисија БиХ је 12. 1. 2015. године донијела Одлуку о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима из реда осталих у Дому народа Парламента Федерације БиХ број: 06-1-07-1-15/15.
107. Дана, 12. 1. 2015. године Централна изборна комисија БиХ је донијела четири одлуке број: 06-1-07-1-15/15 о расподјели мандата и то: једном делегату из реда бошњачког народа, једном делегату из реда хрватског народа, двојици делегата из реда српског народа и једном делегату из реда осталих у Дом народа Парламента Федерације БиХ. На наведене одлуке уложене су жалбе које је Суд БиХ одбацио.
108. На основу достављених резултата гласања спроведених у скупштинама свих кантона, Централна изборна комисија БиХ је 15. 1. 2015. године донијела Одлуку о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата за Дом народа Парламента Федерације БиХ број: 06-1-07-1-15/15 и додијелила мандате за Дом народа Парламента Федерације БиХ за: 17 делегата из реда бошњачког народа, 17 делегата из реда хрватског народа, 13 делегата из реда српског народа и 7 делегата из реда осталих.
109. У вези са наведеним Централна изборна комисија БиХ је, на 6. сједници одржаној 15. 1. 2015. године, усвојила закључак да се Парламентарној скупштини БиХ достави извјештај о спровођењу Општих избора 2014. године који ће обухватити спровођење непосредних и посредних избора, али ће садржавати и препоруку о допуни Изборног закона БиХ по хитном поступку, изузетно за ове изборе, ради попуњавања недостајућих делегата из реда српског народа у Дому народа Парламента Федерације БиХ.
110. Централна изборна комисија БиХ у наредном периоду треба да спроведе и посредне изборе за председника и потпредседника Федерације БиХ.

2.2. Вијеће народа Републике Српске

111. У складу са чланом 11.12 Изборног закона БиХ Народна скупштина РС доставила је, дана 4. 12. 2014. године, кандидатске листе за избор делегата у Вијеће народа РС на потврђивање и овјеру Централној изборној комисији БиХ. Укупно су достављене 23 кандидатске листе на којим се налази 79 кандидата за делегате у Вијећу народа РС, од чега је овјерено 78 кандидата.
112. Централна изборна комисија БиХ је на основу достављених резултата гласања спроведеног у Народној скупштини РС, донијела Одлуку број: 06-1-07-1-1067/14 од 15. 12. 2014. године о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Вијећу народа Републике Српске и Одлуку број: 06-1-07-1-1067/14 од 19. 12. 2014. године о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата у Вијећу народа Републике Српске.

2.3. Дом народа Парламентарне скупштине БиХ

113. У складу са чланом 9.12а став (4) Изборног закона БиХ Народна скупштина РС 4. 12. 2014. године доставила је кандидатске листе за избор делегата из Републике Српске у Дом народа РС БиХ на потврђивање и овјеру Централној изборној комисији БиХ. Укупно је достављено и овјерено 5 кандидатских листа за избор делегата из реда српског народа на којим се налазило 15 кандидата за делегате у Дом народа РС БиХ.
114. Централна изборна комисија БиХ је, на основу достављених резултата гласања спроведеног у Народној скупштини Републике Српске, донијела Одлуку број: 06-1-07-1-1067/14 од 15. 12. 2014. године о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламентарне скупштине БиХ из Републике Српске и Одлуку број: 06-1-07-1-1067/14 од 19. 12. 2014. године о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата у Дому народа РСБиХ из Републике Српске. Наведеном Одлуком додијељени су мандати у Дому народа РСБиХ из Републике Српске сљедећим делегатима: Огњену Тадићу, Средоју Новићу, Дарку Бабаљу, Небојши Радмановићу и Драгутину Родићу.
115. Дана, 19. 1. 2015. године Централна изборна комисија БиХ је донијела Одлуку број: 06-1-07-1-27/15 о утврђивању резултата посредних избора и додјели мандата делегатима у Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине из Федерације Босне и Херцеговине. Наведеном одлуком додијељени су мандати из реда бошњачког и хрватског народа у Дом народа РСБиХ из Федерације БиХ сљедећим делегатима: Кадић Сеаду, Поцић Сифету, Софтић Сафету, Радончић Фахрудину и Гењац Халиду (из реда бошњачког народа) и Рагуж Мартину, Чолак Бариши, Караматић Мариу, Џамбас Зденки, и Зовко Љиљи из реда хрватског народа. Дана, 22. 1. 2015. године Централна изборна комисија БиХ је донијела одлуку о потврђивању резултата посредних избора и додјели мандата у Дому народа РСБиХ из Федерације БиХ.

2.4. Савјет министара БиХ

116. Централна изборна комисија БиХ је дана, 15. 1. 2015. године издала потврду да Денис Звиздић испуњава услове прописане чланом 10ц. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине за именовање на функцију предсједавајућег Савјета министара БиХ.

3. Заштита изборног права

117. У свим фазама изборних активности које је предузела Централна изборна комисија БиХ с циљем припреме и одржавања Општих избора учесници у изборном процесу су подносили приговоре и жалбе и друга правна средства прописана Изборним законом БиХ за заштиту изборних права. На основу одредаба Изборног закона БиХ заштиту изборног права обезбјеђују изборне комисије (општинске изборне комисије, градске изборне комисије и Централна изборна комисија БиХ) и Апелационо одјељење Суда БиХ. Сви приговори

подносе се у писаној форми на обрасцу који пропише Централна изборна комисија БиХ. Општинска изборна комисија у својој општини и градска изборна комисија у граду имају првостепену надлежност за одлучивање о свим питањима која нису експлицитно додијељена Централној изборној комисији БиХ и Апелационом одјељењу Суда БиХ. Централна изборна комисија БиХ има другостепену надлежност за одлучивање о уложеним жалбама на одлуке свих изборних комисија. Централна изборна комисија БиХ има и првостепену надлежност за одлучивање по приговорима уложеним због повреде правила изборног процеса, изборних права, повреде правила датих у 16. глави Изборног закона БиХ, а које учине политички субјекти. Апелационо одјељење Суда БиХ надлежно је да рјешава по жалбама на одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалбе се подносе Апелационом одјељењу Суда БиХ у року од два дана од дана пријема одлуке Централне изборне комисије БиХ. Жалба се подноси путем Централне изборне комисије БиХ, а Апелационо одјељење Суда БиХ дужно је да донесе одлуку по жалби у року од три дана од дана пријема жалбе.

118. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о одбијању овјере пријаве политичких субјеката** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери пријаве политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2014. године укупно је изјављено 9 жалби Суду БиХ. Централна изборна комисија БиХ је једну (1) жалбу уважила по којој је Централна изборна комисија БиХ обуставила поступак. Апелационо одјељење Суда БиХ је одлучивало по 8 жалби и свих 8 одбио.
119. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери или одбијању овјере кандидатских листа** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ о овјери, односно одбијању овјере кандидатских листа политичких субјеката за учешће на Општим изборима 2014. године укупно је изјављено 5 жалби. Централна изборна комисија БиХ је једну жалбу одбацила као недопуштenu, а двије усвојила. Суду БиХ су уложене двије жалбе и Суд БиХ је исте одбио.
120. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ о одбијању уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање ван БиХ** – Централна изборна комисија БиХ је одлуком одбила упис 5.096 бирача за гласање ван БиХ због тога што подносилац пријаве за гласање ван БиХ уз пријаву није доставио потребну документацију као што су доказ о идентитету, држављанству, пребивалишту и из других разлога. Други разлози због којих је Централна изборна комисија БиХ одбила упис подносиоца пријаве за гласање ван БиХ су ти што у пријави нису наведени сви потребни подаци који се односе на адресу становања ван БиХ и контакт податке: улица, број, град, поштански број, држава, број телефона и и-мејл адресу, те да се на адреси коју су подносиоци пријаве означили, налази већи бој других лица, такође подносилаца за упис у Централни бирачки списак, затим да су пријаве написане рукописом једног лица и да је, уствари, означена адреса становања подносиоца пријаве адреса правног лица.
- На одлуку о одбијању уписа подносиоца пријаве у извод из Централног бирачког списка за гласање ван БиХ, подносиоци пријаве чија је пријава одбијена изјавили су 10 жалби Суду БиХ. Централна изборна комисија БиХ је по једној жалби донијела обавјештење, јер је оцијенила да се ради о уопштеном поднеску, а не о жалби, а Суд БиХ је одлучивао о 9 жалби и исте одбио.

121. **Жалбе на одлуке Централне изборне комисије БиХ у вези са уписом у Централни бирачки списак за гласање за Брчко дистрикт БиХ** – На одлуке Централне изборне комисије БиХ у вези са уписом у Централни бирачки списак за гласање за Брчко дистрикт БиХ уложене су 3 жалбе Централној изборној комисији БиХ. Суд БиХ је одлучивао о 3 жалбе и исте одбио.
122. **Поступак именовања чланова бирачких одбора за Опште изборе 2014. године** – У поступку именовања чланова бирачких одбора за Опште изборе 2014. године у једној од фаза изборних активности политички субјекти подносили су приговоре и жалбе. Укупно је уложено 47 приговора од политичких субјеката на рјешења ОИК/ГИК о именовању чланова бирачких одбора. На одлуку ОИК/ГИК којом је одлучено по приговору уложено је 12 жалби Централној изборној комисији БиХ. Жалбени наводи су се односили на, наводно, кршење одредаба проведивих аката од стране ОИК/ГИК приликом именовања чланова бирачких одбора на начин да ОИК/ГИК није водио рачуна о равномјерној заступљености предсједника бирачких одбора у основној изборној јединици, или да је ОИК/ГИК предложио члана бирачког одбора из својих евиденција у супротности с одредбама прописа којим је регулисано ово питање, затим да није поштован редослијед заступљености политичких субјеката у бирачком одбору утврђен жријебом. Поступајући по жалбама Централна изборна комисија БиХ усвојила је три (3) жалбе и поништила првостепену одлуку ОИК/ГИК и предмете вратила да се поступак понови, девет (9) жалби је одбила као неосноване. Суд БиХ је одлучивао о 3 жалбе и исте одбио.
123. **Поступци у вези са повредом члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ** – Чланом 16.14 став (3) Изборног закона БиХ прописано је да је забрањено вођење плаћене изборне кампање путем електронских и штампаних медија, или било ког облика плаћеног јавног оглашавања, осим одржавања интерних скупова органа и статутарних органа политичких субјеката у периоду од дана расписивања избора до дана службеног почетка изборне кампање. Централној изборној комисији БиХ је поднесено 7 приговора политичких субјеката због, наводног, кршења одредбе члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ. Одлучујући по приговорима Централна изборна комисија БиХ је донијела пет (5) одлука од којих је једном одбила приговор као неоснован, једном одлуком поништила одлуку ОИК-а, једном обуставила поступак и двије одлукама политичкој партији изрекла новчане казне у износу од 5.000,00 КМ и 2.000,00 КМ. Поступајући по два приговора Централна изборна комисија БиХ је донијела два обавјештења пошто је утврдила да нема основа за покретање поступка по поднеску јер не постоје докази који би потврдили наведене чињенице и да се не воде поступци по пријави оглашавања политичких субјеката путем друштвене мреже Фејсбука, јер исто није регулисано Изборним законом БиХ. На одлуке о новчаним казнама изјављена је једна жалба Суду БиХ, коју је Суд БиХ одбио.
124. **Поступци у вези са повредом изборног права у периоду изборне кампање политичких субјеката** – Највећи број приговора и жалби везан је за период изборне кампање политичких субјеката у којем политички субјекти, на законом утврђен начин, упознају бираче и јавност са својим програмом и кандидатима за Опште изборе и који према одредбама 16. главе Изборног закона БиХ представља период од 30 дана прије дана одржавања избора. Упутством о

роковима и редослиједу изборних активности за Опште изборе 2014. године утврђено је да изборна кампања званично почиње 12. 9. 2014. године и траје до 11. 10. 2014. године. Правила понашања политичких субјеката у периоду изборне кампање прописана су у 7. глави Изборног закона БиХ“, а представљање политичких субјеката путем електронских медија прописано је у 16. глави. Кршења правила прописаних овим главама су пратила и ове изборе. У периоду изборне кампање поднесено је 17 приговора, које су поднијели политички субјекти или бирачи, а по којима је надлежна да поступа Централна изборна комисија БиХ, 8 жалби је изјављено на првостепене одлуке ОИК/ГИК од чега је свих осам жалби Централна изборна комисија БиХ одбила. На те одлуке изјављене су двије жалбе које је Суд БиХ одбио. По девет (9) приговора Централна изборна комисија БиХ је одлучивала у првостепеној надлежности од чега је 5 одбила, а по једном приговору обуставила поступак. Поступајући по 3 приговора Централна изборна комисија БиХ је изрекла новчане казне политичким субјектима и кандидатима на листи. На одлуке Централне изборне комисије БиХ изјављене су 4 жалбе од којих је Суд БиХ 3 одбио, једну уважио и преиначио одлуку Централне изборне комисије БиХ у дијелу који се односи на уклањање имена кандидата са кандидатске листе.

125. **Поступци у вези са кршењем изборне шутње** – У периоду изборне кампање политички субјекти су подносили приговоре због кршења изборне шутње за повреде за које су надлежни да одлучују ОИК/ГИК и Централна изборна комисија БиХ. Повреде које су чинили политички субјекти у периоду изборне шутње односиле су се на обилазак бирачких мјеста од стране кандидата на изборима, присуство кандидата на бирачком мјесту или његовој околини, превоз бирача на бирачко мјесто у организацији политичких партија и кандидата, наводно појављивање у телевизијским и радио програмима кандидата на предстојећим изборима, излагање или дијелење бирачима промотивног материјала.

Због кршења изборне шутње Централној изборној комисији БиХ изјављено је 6 жалби. Централна изборна комисија БиХ је донијела шест (6) одлука којим је 5 жалби усвојила и поништила одлуке ОИК/ГИК и вратила их да поново одлучују, а једну жалбу је Централна изборна комисија БиХ одбила као неосновану. На ту одлуку уложена је жалба Суду БиХ коју је исти одбио као неосновану.

126. **Повреде бирачког права на дан избора** - Сам дан одржавања Општих избора 2014. године, карактерисао је велики број приговора и жалби. Приговори уложени због повреда на бирачким мјестима су у надлежности ОИК/ГИК. Подаци којим располаже Централна изборна комисија БиХ, а који су уложени због почињених повреда на бирачким мјестима, сачињени су на бази броја приговора које су подносиоци истовремено достављали и ОИК/ГИК-у и Централној изборној комисији БиХ, те броја приговора достављених само Централној изборној комисији БиХ, а који су у надлежности ОИК/ГИК, као и на основу броја достављених првостепених одлука ОИК/ГИК.

Повреде које су чинили политички субјекти на дан одржавања избора на бирачком мјесту и његовој околини односиле су се на онемогућавање присуства на бирачком мјесту посматрачима политичких партија током пребројавања гласачких листића, немогућност посматрача политичких субјеката да изврше увид у бирачки списак, кршење изборних правила од стране посматрача политичких партија – отворено позивање бирача да гласају за неку од политичких партија, помоћ другог лица бирачу који је слијеп, неписмен или

физички неспособан више пута или на начин супротан поступку утврђеном проведивим актом Централне изборне комисије БиХ, накнадно убацивање гласачких листића, потписивање у бирачки списак лица поред имена лица која нису ни гласала, односно постојање велике сличности између знатног броја потписа што наводи на сумњу да је једно лице гласало више пута, итд.

На дан избора укупно је поднесено 187 приговора ОИК/ГИК због повреда на бирачким мјестима. На првостепене одлуке ОИК/ГИК, којим је одлучено по приговорима поднесеним због повреда на бирачком мјесту, уложено је 11 жалби Централној изборној комисији БиХ. Одлучујући по жалбама, Централна изборна комисија БиХ је 9 жалби одбила као неосноване, а двије уважила и вратила ОИК/ГИК да поново одлучују.

127. **Поступци у рјешавању захтјева да се поново броје гласачки листићи** – На Одлуку о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2014. године, број: 05-1-07-1-1257-1/14 од 27. 10. 2014. године, Централној изборној комисији БиХ укупно је поднесено 125 захтјева да се поново броје гласачки листићи.

Централна изборна комисија БиХ, одлучујући по захтјевима, донијела је 20 одлука о томе да се поново броје гласачки листића, 96 одлука којим је захтјева за поновљено бројање гласачких листића одбила као: неосноване, поднесене од неовлашћеног лица, непотпуне или неблаговремене. Једна (1) одлука је донесена по службеној дужности Централне изборне комисије БиХ гдје се наређује да се понови бројање. Укупно је поднесено 9 неблаговремених захтјева.

На одлуке Централне изборне комисије БиХ уложено је 29 жалби које је Суд БиХ одбио.

Прије доношења Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2014. године, број: 05-1-07-1-1257-1/14 од 27. 10. 2014. године, Централној изборној комисији БиХ укупно је поднесено 18 захтјева да се понови бројање гласачких листића које је Централна изборна комисија БиХ одбила као преурађене.

На Одлуку о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2014. године и на Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о утврђивању и објављивању резултата Општих избора у Босни и Херцеговини 2014. године, Централној изборној комисији БиХ укупно су поднесене 4 жалбе. Централна изборна комисија БиХ једну жалбу је уважила и наредила да се бројање понови, а три жалбе Суд БиХ је одбио.

128. **Поступци за поништавање избора** – Централној изборној комисији БиХ укупно су поднесена 2 захтјева за поништавање избора који су одбачени као недопуштени. На те одлуке Централне изборне комисије БиХ уложене су 2 жалбе које је Суд БиХ одбио као неосноване.

129. **Поступци потврђивања и објављивања резултата Општих избора 2014. године** – У складу с одредбом члана 5.32 Изборног закона БиХ након завршетка поновљеног бројања гласачких листића и након истека рока за подношење жалбе, односно након правоснажности одлука, Централна изборна комисија

БиХ потврђује резултате избора за органе на сваком поједином нивоу власти, у року од 30 дана од дана одржавања избора.

Централна изборна комисија БиХ је 10. 11. 2014. године донијела Одлуку о потврђивању резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини, (број: 05-1-07-1-1312/12)²⁸, а, Исправка одлуке о потврђивању и објављивању резултата Општинских избора у Босни и Херцеговини 2014. године (број: 05-1-07-1-1312-3/12)²⁹ донесена је 10. 12. 2014. године.

У свим наведеним фазама изборног процеса укупно је изјављено **67** жалби Апелационом одјељењу Суда БиХ, од којих је 66 Суд БиХ одбио или одбацио, док је једну дјелимично преиначио, у дијелу који се односи на казну уклањања кандидата са кандидатске листе. Суд БиХ је потврдио 99% одлука Централне изборне комисије БиХ.

130. **Апелације поднесене Уставном суду БиХ** – На коначне и правоснажне одлуке Централне изборне комисије БиХ којим је одлучивано у изборном периоду за спровођење Општинских избора у Босни и Херцеговини 2014. године до сада су поднесене три апелације Уставном суду БиХ које су у поступку одлучивања.

4. Финансијске и логистичко-оперативне активности

131. Оквирни текући трошкови Општинских избора 2014. године износе **7.613.600 КМ** од тога је 7.585.000 КМ из буџета и 28.600 КМ из донације Савјета Европе.
132. За потребу организовања Општинских избора 2014. године, а на основу одлука Централне изборне комисије БиХ, извршене су набавке опреме робе и услуга за које су спроведена укупно 24 поступка од тога 16 отворених и 8 конкурентских поступака.
133. Даље, за потребе организовања Општинских избора 2014. године ангажовано је и додатно особље на одређено вријеме: референти за обраду података (10 извршилаца); сарадник за правне послове и управна рјешавања (2); сарадник за рад са политичким субјектима (1); сарадник на пословима координације и обраде података (1); референт за рад са политичким партијама (2); референт на инфолинији (2); референт на пријему и обради мејлова и факсова (1); запослени на пријему, складиштењу и дистрибуцији изборног материјала (12); референт за административне и техничке послове (1).
134. Магацин Централне изборне комисије БиХ, који представља посебну организациону цјелину, налази се на посебној локацији, одвојено од сједишта Централне изборне комисије БиХ, на адреси Касиндолског батаљона 38, Источно Сарајево. У 2014. години у магацину Централне изборне комисије БиХ обављане су додатне активности везане за припрему и организовање Општинских избора 2014. године, пријем и контрола образаца за бирачка мјеста; пријем и контрола гласачких листића који су дистрибуирани из штампарије у магацин; дистрибуција материјала за изборне комисије која је обављена у четири циклуса

²⁸ Службени гласник БиХ, број 88/14

²⁹ Службени гласник БиХ, број 97/14

- два доставна и два повратна ciklusa и ускладиштење комплетног материјала у магацину Централне изборне комисије БиХ из кога је дистрибуиран изборни материјал у Главни центар за бројање гдје се вршило бројање непребројаних гласачких листића.

5. Информатичко-техничка подршка

135. Најважније активности у смислу информатичко-техничке подршке припреми и спровођењу Општих избора 2014. године, осим већ поменути активности у вези са припремом пресјека Централног бирачког списка, представља техничка припрема ЈИИС-а у свим сегментима.
136. У периоду од 2. до 6. октобра 2014. године Централна изборна комисија БиХ је организовала и провела пробне (тестне) изборе чији циљ је био тестирање апликације ЈИИС БиХ „Унос изборних резултата“. Сврха тестирања апликације је била провјера повезаности постојећих информатичких комуникационих веза општинских/градских изборних комисија и Централне изборне комисије БиХ, те функционалности апликације „Унос изборних резултата“. Током тестирања ОИК/ГИК извршиле су унос података путем апликације, приликом чега су евидентирани постојећи проблеми које је било неопходно отклонити до одржавања Општих избора 2014. године.
137. На линку <http://web/pretraga> могла се извршити провјера података Централног бирачког списка за бираче који провјеравају свој статус преко интернетске странице Централне изборне комисије БиХ.
138. На дан избора, 12. 10. 2014. године, па све до објављивања утврђених резултата 10. 11. 2014. године константно су контролисани подаци који су унесени у систем, отклањане су, евентуалне, неправилности, давани извјештаји о свим релевантним подацима и сугерисана могућа рјешења. Подршка у обављању ових задатака била су три спољна сарадника, запослени Агенције за статистику БиХ.
139. На интернет порталу се извршило објављивање свих резултата спроведених Општих избора у БиХ. У ту сврху за сваки приказ припремљен је веб модул приказа резултата у реалном времену, а затим и html статички прикази истих резултата у сврху архивирања приказа.

5.1. Графичка припрема документације

140. Централна изборна комисија БиХ је у 2014. години проводила и активности графичке израде и припреме докумената, брошура, приручника, плаката, постера, лога Општих избора 2014. године, гласачких листића, реклама, образаца, сертификата, акредитација и других аката који су се, углавном, односили на послове на организацији и припреми материјала за Опште изборе 2014. године.

6. Финансирање изборне кампање

141. У складу са одредбама члана 15.1 став (1) Изборног закона БиХ и члана 12. став (2) Закона о финансирању политичких партија све политичке партије и независни кандидати, који су учествовали на Општим изборима 2014. године, имали су обавезу да у року од тридесет дана од дана објављивања изборних резултата у „Службеном гласнику БиХ“, Централној изборној комисији БиХ поднесу финансијски извјештај за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата избора (постизборни финансијски извјештај)³⁰, односно до 10. 12. 2014. године.
142. До 23. 12. 2014. године постизборни финансијски извјештај је поднијела 51 политичка партија (или 78,46% од укупног броја партија које су учествовале на изборима), од тога 37 политичких партија је поднијело извјештај у законом прописаном року (30 дана од дана објављивања изборних резултата у „Службеном гласнику БиХ“), док финансијски извјештај није било поднијело 14 политичких партија. Централна изборна комисија БиХ је, путем саопштења за јавност, политичким субјектима указала на законску обавезу подношења постизборног финансијског извјештаја, а политичким субјектима који у законом прописаном року нису поднијели извјештај, упућено је и упозорење за достављање истих. Након истека законског рока и упозорења, финансијски извјештај је поднијело 20 политичких партија. Закључно са 19. 1. 2015. године укупно 8 политичких партија није доставило постизборни финансијски извјештај.
143. Од укупно 24 независна кандидата који су учествовали на изборима, до 23. 12. 2014. године постизборни финансијски извјештај поднијело је њих 11 (45,83%) од чега су само 2 независна кандидата извјештај поднијела у законом прописаном року (30 дана од дана објављивања изборних резултата у службеном гласнику БиХ), док њих 13 није било поднијело извјештај. Након законом прописаног рока, те упозорења Централне изборне комисије БиХ, постизборни финансијски извјештај је поднијело 15 независних кандидата (9 након рока и 6 након истека рока и упозорења Централне изборне комисије БиХ) док 7 независних кандидата нису доставили постизборни финансијски извјештај.

³⁰ Постизборни финансијски извјештај садржи сљедеће податке: а) расположиву готовину политичког субјекта; б) све приходе и расходе, засноване на чланарини, транспарентним прилозима из иностранства, прилозима физичких и правних лица, прилозима у облику робе и услуга, приходима на властиту имовину и предузетничке активности, у складу с одредбама Закона о финансирању политичких партија, кредитима, позајмицама, донацијама, олакшицама, поврату новца, осталим материјалним трошковима и осталим изворима прихода; ц) идентитет лица или извора уплате и доприноса у природи, као и идентитет лица које је примило такву уплату која премашује износ од стотину (100) конвертибилних марака, заједно са датумом и износом такве уплате; д) укупан износ свих доспјелих дуговања и укупан износ исплата по сљедећим основама: трошкови штампања плаката и плакатирања, трошкови штампања предизборних огласа, прогласа, саопштења и сл. у јавним гласилима, трошкови организације и одржавања предизборних скупова и трошкови штампања, репродукције и слања предизборног материјала који се шаље бирачима; е) износ и врсту неизмирених дугова и обавеза које дугује подносилац извјештаја или које трећа лица дугују подносиоцу извјештаја, а у случају да су такви дугови и обавезе измирени за мањи износ од њиховог пријављеног износа или вриједности, и изјаву која се односи на околности и услове под којим су такви дугови или обавезе отписани.

6.1. Трошкови изборне кампање

6.1.1. Лимит на трошкове кампање

144. За финансирање изборне кампање у складу са чланом 15.10. Изборног закона БиХ политички субјекти у оквиру законом прописаног лимита могли су потрошити 59.514.223,43 КМ, од чега политичке партије 54.370.031,43 КМ и независни кандидати 5.144.192 КМ.
145. Политичке партије које су до 23. 12. 2014. године Централној изборној комисији БиХ поднијеле постизборни финансијски извјештај исказале су трошкове изборне кампање у износу од 8.632.256,35 КМ.
146. Увидом у податке о оствареним трошковима изборне кампање, које су исказали политички субјекти у постизборним финансијским извјештајима, утврђено је да је једна политичка партија, **Странка за Европско Сарајево**, прекорачила лимит прописан у члану 15.10 Изборног закона БиХ за износ од 30.312,60 КМ.

6.1.2. Структура трошкова изборне кампање

147. Структуру трошкова изборне кампање политичких партија, које су поднијеле постизборни финансијски извјештај, чине:

Трошкови штампања плаката	1.162.734,38	13,47%
Трошкови плакатирања	1.008.647,78	11,68%
Трошкови штампања предизборних огласа, прогласа, саопштења и сл. у јавним гласилима	3.036.364,45	35,17%
Трошкови организације и одржавања предизборних скупова	897.621,98	10,40%
Трошкови штампања, умножавања и слања предизборног материјала бирачима	758.362,94	8,79%
Остали трошкови пропаганде	1.768.524,82	20,49%
УКУПНО	8.632.256,35	100,00%

Трошкове изборне кампање, у својим финансијском извјештајима (до 23. 12. 2014. године) пријавила су само два независна кандидата и то: један кандидат у износу од 2.346,50 КМ и други кандидат у износу од 1.075,50 КМ.

6.1.3. Извори финансирања политичких партија

148. У периоду од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Опшних избора 2014. године политичке партије су у финансијским извјештајима исказале укупне приходе у износу од 15.423.617,59 КМ, чију структуру чине:

Чланарина	967.180,26	6,27%
Прилози физичких лица	2.938.240,11	19,05%
Прилози правних лица	825.454,16	5,35%
Приходи од имовине партије	364.261,32	2,36%
Приходи од поклона	128.936,15	0,84%
Приходи из буџета	10.029.012,87	65,02%
Приходи од изд. дјелатности, продаје проп. материјала и орг. партијских манифестација	1.030,00	0,01%
Остали приходи	169.502,72	1,10%
УКУПНО	15.423.617,59	100,00%

Истовремено, политичке партије су на дан извјештајног периода (10. 11. 2014. године) исказале обавезе у износу од 7.613.821,09 КМ. На основу података из финансијских извјештаја политичких партија, у овом извјештајном периоду партије су се финансирале из властитих извора (прихода политичких партија) у проценту од 65,28%, док су за финансирање користиле туђе изворе (обавезе политичких партија – зајмови, лизинг, добављачи, обавезе према запосленим и сл.) у проценту од 34,72%.

7. Закључна разматрања и препоруке

7.1. Закључна разматрања

149. У 2014. години Централна изборна комисија БиХ се фокусирала примарно на припрему и спровођење Општинских избора, као и благовремено доношење нормативних и проведивих аката чијим унапређењима се настојао поједноставити изборни процес, повећати повјерење и транспарентност цјелокупног изборног процеса.
150. Централна изборна комисија БиХ је 15. 5. 2014. године објавила да ће Општински избори у БиХ бити одржани 12. 10. 2014. године и усвојила календар изборних активности.
151. Укупан број бирача на изводу из Централног бирачког списка на дан Општинских избора 2014. године је био 3.282.581 од чега у Федерацији БиХ 2.039.316 бирача, а у Републици Српској 1.243.265 бирача.
152. У Брчко дистрикту БиХ, у сарадњи са локалним органима власти, спроведена је снажна информативна кампања како би се бирачи мотивисали да изаберу ентитетско држављанство чиме би им било омогућено да учествују на Општинским изборима 2014. године. На дан избора 12. 10. 2014. године у Изводу из Централног бирачког списка за Брчко дистрикт БиХ било је уписано укупно 85.367 бирача, од чега је бирачку опцију ФБиХ имало 25.490 бирача, а 20.999 бирача је имало опцију РС, док за 38.878 грађана Брчко дистрикта БиХ (или 45,54%) није била одређена бирачка опција па они нису могу остварити своје бирачко право на прошлим изборима.
153. На Општинским изборима 2014. године учествовало је: 65 политичких партија, 24 коалиције и 24 независна кандидата. Укупно је овјерено 732 кандидатске листе са 7.748 кандидата од чега 3.276 жена (или 42,28%) и 4.472 мушкарца (или 57,72%).
154. Бирачи на Општинским изборима 2014. године су гласали на 5.400 бирачких мјеста: 5.254 редовна, 132 за гласање у одсуству, 5 за гласање лично, 5 у дипломатско-конзуларних представништва БиХ у иностранству и 4 бирачка мјеста за гласање непотврђеним гласачким листићем.
155. На Општинским изборима 2014. године гласало је укупно 1.788.083 бирача или 54,47% што је за 2% нижа излазност него на Општинским изборима 2010. године.
156. Изборни процес је посматрао рекордан број посматрача: 5.766 које је акредитовала Централна изборна комисија БиХ и 64.160 посматрача које су акредитовале општинске/градске изборне комисије.
157. У области безбједности изборног процеса Централна изборна комисија БиХ је благовремено обавијестила сва релевантна министарства унутрашњих послова и безбједносне агенције да је расписала Опште изборе 2014. године након чега је Министарство безбједности БиХ формирало Одбор за безбједност Општинских избора и Оперативни штаб на челу са Дирекцијом за координацију полицијских

органа који је координисао активности на терену, а у чијем раду су, поред представника Централне изборне комисије БиХ, учествовали и представници свих безбједносних агенција у БиХ. Општа је оцјена да су Општи избори 2014. године протекли у доброј атмосфери без већих инцидената и цјелокупан посао обављен је у складу са највишим безбједносним стандардима.

158. У току припрема за Опште изборе 2014. године Централна изборна комисија БиХ сусретала се и са проблемима, као што су: неажурирање података о лицима која имају статус расељених чиме је отежана идентификација ових лица у Централном бирачком списку како би они могли остварити своја права утврђена чланом 20.8 Изборног закона БиХ, затим немогућност регистрације одређеног броја бирача који су требали гласати ван земље због недостатка документације и пријавама о злоупотребама личних докумената за гласање путем поште.
159. У периоду изборних активности, учесници изборног процеса подносили су приговоре и жалбе које се односе на: одлуке Централне изборне комисије БиХ којим је пријава политичког субјекта за учешће на Општим изборима 2010. године била одбијена или одбачена; овјеру кандидата на кандидатским листама; одбијање уписа у извод из Централног бирачког списка за гласање ван БиХ; одлуке Централне изборне комисије БиХ у вези са уписом у Централни бирачки списак за гласање за Брчко дистрикт БиХ; поступак именовања чланова бирачких одбора за Опште изборе 2014. године; повреду члана 16.14 став (3) Изборног закона БиХ којим је забрањено вођење плаћене изборне кампање путем електронских и штампаних медија; кршење изборне шутње, повреде бирачког права на бирачким мјестима, поново бројање гласачких листића, поништење избора.
160. У свим фазама изборног процеса изјављено је 67 жалби Апелационом одјељењу Суда БиХ, од којих је 66 Суд БиХ одбио или одбацио, док је једну жалбу дјелимично преиначио, у дијелу који се односи на казну уклањања кандидата са кандидатске листе чиме је 99% одлука Централне изборне комисије БиХ потврђено. На коначне и правоснажне одлуке Централне изборне комисије БиХ којим је одлучивано у изборном периоду за спровођење Општих избора у БиХ до 20. јануара 2015. године поднесене су три апелације Уставном суду БиХ.
161. У 2014. години, Централна изборна комисија БиХ је, у оквиру активности изградње информационе инфраструктуре, наставила даљу имплементацију ЈИИС-а, а за Опште изборе 2014. године први пут извршено је јавно - електронско жријебање за редослијед политичких субјеката на гласачком листићу. Такође, свим ОИК/ГИК је обезбијеђен приступ програму за евидентирање приговора и жалби захваљујући чему је Централна изборна комисија БиХ имала увид у број и статус поднесених приговора и жалби на локалном нивоу.
162. Централна изборна комисија БиХ је спровела и посредне изборе за делегате у Дом народа ПСБиХ из Републике Српске и Федерације БиХ, Дом народа Парламента Федерације БиХ и Вијеће народа РС док у наредном периоду треба да се спроведу и посредни избори за предсједника и потпредсједнике Федерације БиХ.

163. Оквирни текући трошкови Општих избора 2014. године износе 7.613.600 КМ од чега је 7.585.000 КМ из буџета и 28.600 КМ из донације Савјета Европе која је искоришћена за израду и штампање *Приручника за рад бирачких одбора* и одржавање едукативних семинара за представнике политичких партија, потенцијалних предсједника бирачких одбора, под називом „Повреде изборног процеса - прекршајна и кривична одговорност и пракса“, те чланова изборних комисија основних изборних јединица.
164. Политичке партије које су Централној изборној комисији БиХ до 23. 12. 2014. године поднијели постизборни финансијски извјештај исказале су трошкове изборне кампање у износу од 8.632.256,35 КМ.
165. Као и у претходном периоду, Централна изборна комисија БиХ жели препоручити да је у наредном периоду неопходно посветити пажњу даљем унапређењу изборног законодавства уз активан ангажман њених чланова који би својим знањем и искуством могли допринијети доношењу квалитетних законских рјешења.

7.2. Препоруке

166. Централна изборна комисија БиХ предлаже да Парламентарна скупштина БиХ прихвати сљедеће препоруке:

А) Допуна Изборног закона БиХ по хитној процедури

Централна изборна комисија БиХ је у законском року спровела Опште изборе 2014. године и потврдила изборне резултате 10. 11. 2014. године, након чега је приступила спровођењу посредних избора.

Одредбом члана 10.10 Изборног закона БиХ прописано је да кантонални законодавни органи бирају 58 делегата у Дом народа Парламента Федерације БиХ, 17 из реда бошњачког, 17 из реда српског, 17 из реда хрватског народа и седам из реда осталих.

Сходно наведеној законској одредби и члановима 10.12 и 10.16 Изборног закона БиХ распоређени су мандати у Дому народа Парламента Федерације БиХ, али су остала упражњена четири мјеста делегата из реда српског народа с обзиром да на кандидатским листама у свим кантонима нема изабраних кандидата из реда српског народа, но чињеница је да је и са постојећим бројем делегата могућ рад Клуба српског народа.

Имајући у виду наведено и чињеницу да Изборним законом БиХ није регулисан начин поступања у конкретној ситуацији, Централна изборна комисија БиХ мисли да требају бити изабрани сви делегати у Дом народа Парламента Федерације БиХ да би се испоштовале одредбе Устава Федерације БиХ.

Из наведеног разлога могуће рјешење је да Парламентарна скупштина БиХ приступи хитном поступку усвајања закона о допуни Изборног закона БиХ, те, изузетно, за ове изборе, регулише додјелу мандата неизабраним

кандидатима са кандидатских листа за кантоналне скупштине са највишим количницима у Дом народа Парламента Федерације БиХ. Тај принцип хитности ретроактивног регулисања и попуњавања примијењен је за Народну скупштину РС након избора 2006. године (члан 20.12б Изборног закона БиХ).

- Једно од могућих рјешења било би да се попуна недостајућих делегата из одређеног конститутивног народа или из реда осталих врши са кандидатски листа за кантоналне скупштине оних политичких субјеката који су добили мандате у скупштини тог кантона, а мандат би се додијелио кандидатима који су добили највећи број гласова и припадници су оног конститутивног народа, односно осталих који недостају у клубовима делегата Дома народа Парламента Федерације БиХ.
- Друга могућа опција би била рјешење слично начину попуњавања Вијећа народа Републике Српске у случају да недостаје потребан број посланика у клубу неког народа из реда осталих што се редовно дешава (члан 11.11 Изборног закона БиХ Одборници/Вијећници - електори).
- Такође, могуће је и неко друго рјешење по одлуци законодавца водећи рачуна да исто не смије бити супротно одредбама Устава Федерације БиХ које регулишу ту материју.

Хитна допуна Изборног закона БиХ је потребна не само због наведеног, него и због могуће ситуације да престане мандат некоме од делегата у складу са чланом 1.10 Изборног закона БиХ и немогућности попуне делегата из реда истог конститутивног народа или из реда осталих, чиме би се довело у питање функционисање клуба делегата тог конститутивног народа или осталих.

В) Приступити формирању интерресорне (експертне) радне групе за измјене и допуне изборног законодавства БиХ.

Број: 04-2-07-10-77-1 /15

Предсједник

Сарајево, 22. 1. 2015. године

Стјепан Микић